

Modul 1 - Spor A:

FJORDLAND.
KONGRES/2023

TIPS TIL REGNSKABET

Sådan kickstarter du bundlinjen

Fokus: Grise økonomi

#fjordlandkongres

ØKONOMI 2022 - GRISE

Virksomhedsrådgiver Lisbet B. Bodilsen, Fjordland

Chefkonsulent Mads Waidtløw, SvineXperten

ØKONOMI 2022 – SØER M/SMÅGRISE

Resultat efter finansiering + 1.279

- Stor spredning på ca. 4.000 tkr.
- Marken + 853 tkr. i bruttoudbytte
- Positiv konsolidering
- Soliditet 21%

ØKONOMI 2022 - SØER

	2020	2021	2022
Dækningsbidrag	6.690	4.000	5.150
Resultat efter ejer aflønning	1.800	-956	-295
Fremstillingspris v/30 kg	370	388	469
Producerede grise/årsso	32,8	32,9	32,5

UDVIKLING I FREMSTILLINGSPRIS

	2019	2020	2021	2022	2023*
Fremstillingspris	377	370	388	469	497
Foderomkostning pr. gris	187	181	187	261	+ 11
Energi	11	10	13	24	- 5
Rente	12	9	9	11	+ 18

*Prognose vedr. foder, energi og rente fra AgroMarkets primo februar

SMÅGRISEPRISER 2022

	Beregnet	Pos pulje	Neg pulje	VEZG	½negpulje + ½ber
Pris	398	338	362	379	380
Omsætning	13.134.000	11.154.000	11.946.000	12.507.000	12.540.000

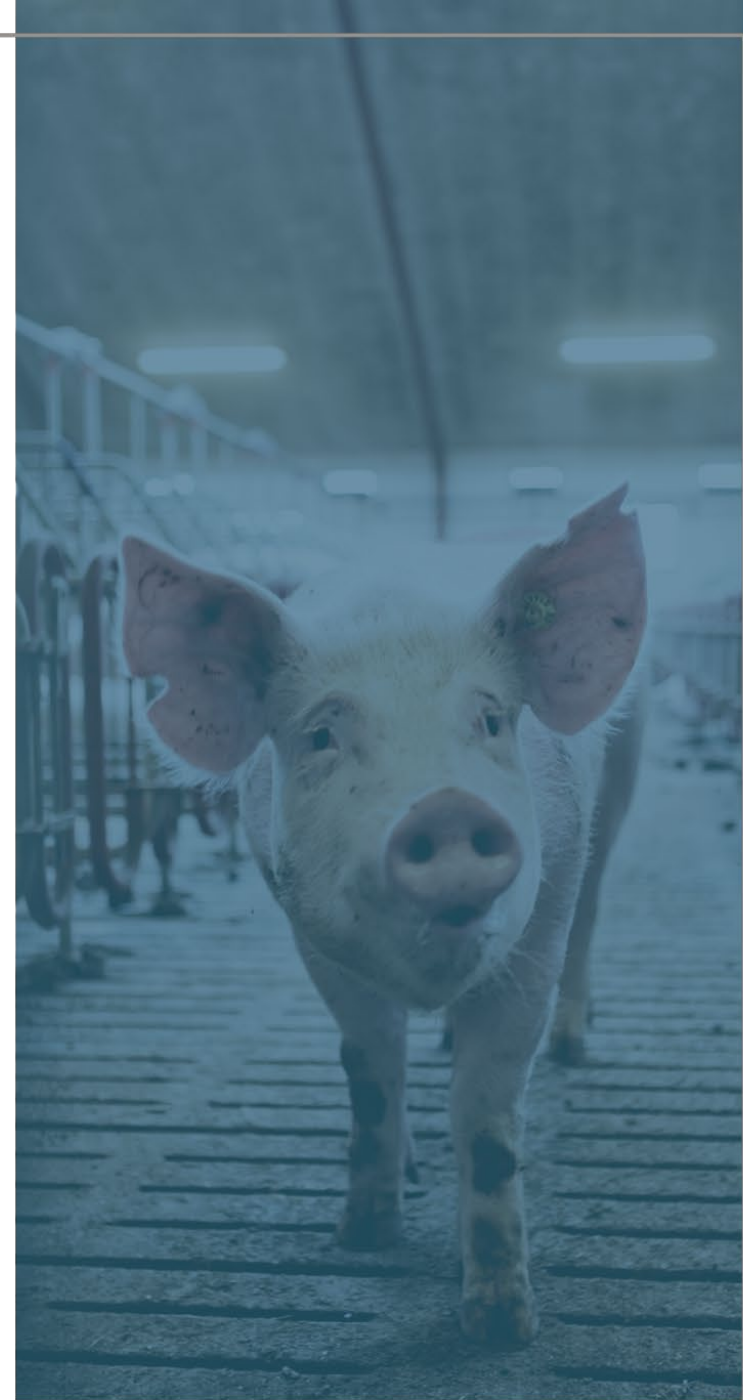
Baseret på 33.000 solgte grise

Der er ikke taget hensyn til tillæg

Gennemsnit de sidste 10 år:

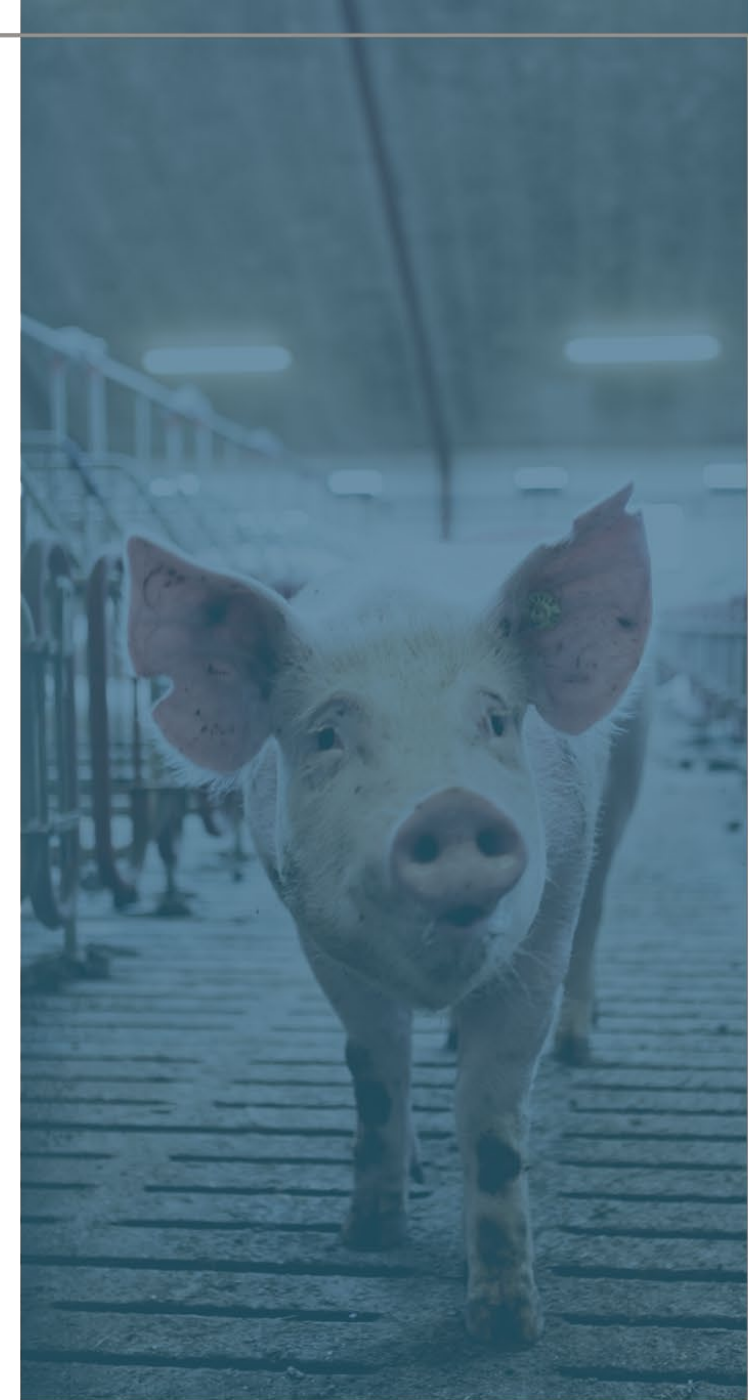
Beregnet notering: 389 kr.

Pulje PRRS neg: 389 kr.

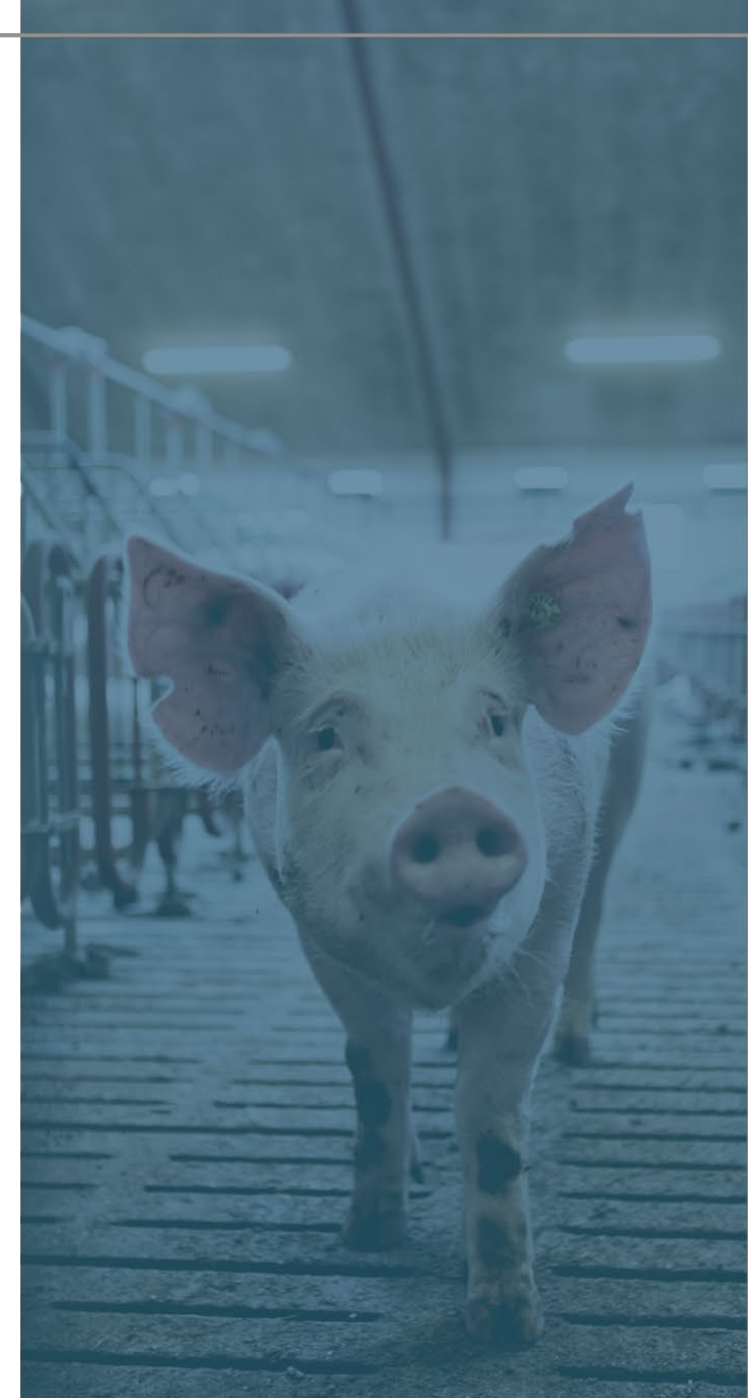
UDSKIFTNING

- Slagtesøer er dyre. De kan næsten sætte en ny polt ind.
- Overvej at komme lidt foran med udskiftningen. Specielt hvis du overvejer sanering for PRRS.
- Sodødelighed er dyrt. 1% døde søer koster ca. 50 kr./årsso. Ved 1000 årssøer koster 5% overdødelighed ca. 250.000 kr.
  - Sygestier.
  - Tilsyn.
  - Foder.
  - Vand.

PROBLEMER MED AT FÅ POLTE I BRUNST

- Brug ikke for meget protein.
- Polte over 100 kg: **4,0-4,5 ford lysin.**
- Brug **spækscanning**: min. 12 mm spæk.
- Er poltene tynde: Hæv slutfoderstyrken til 3,2 FE
- Sørg for tilstrækkeligt med ædepladser
- Sørg for tilstrækkeligt lys.

ØKONOMI 2022 - SLAGTEGRISE

Resultat efter finansiering + 3.627

- +1.350 tkr. bedre end 2021
- Heraf 940 tkr. fra marken
- Soliditet 34%

ØKONOMI 2022 - SLAGTEGRISE

	2020	2021	2022
Dækningsbidrag	258	175	185
Resultat efter ejeraflønning	135	55	49
Fremstillingspris	10,93	10,35	12,99
Slagtevægt	90,5	90	88,1
Opnået notering inkl. efterbetaling	12,97	11,11	12,51

UDVIKLING I FREMSTILLINGSPRIS

	2019	2020	2021	2022	2023*
Fremstillingspris	11,30	10,93	10,35	12,99	+0,48**
Foderomkostning	374	369	398	525	+ 30
Energi	10	9	11	23	- 5
Rente	14	11	10	12	+ 16

*Prognose vedr. foder, energi og rente fra AgroMarkets primo februar

** Uden indregnet korrektion for småriseprisen

3 TIPS

FREMSTILLINGSPRIS

Foderforbrug
Foderkontrakter

INDSTILLING AF PRODUKTIONSAPPARATET

Effektivitet
Medarbejdere

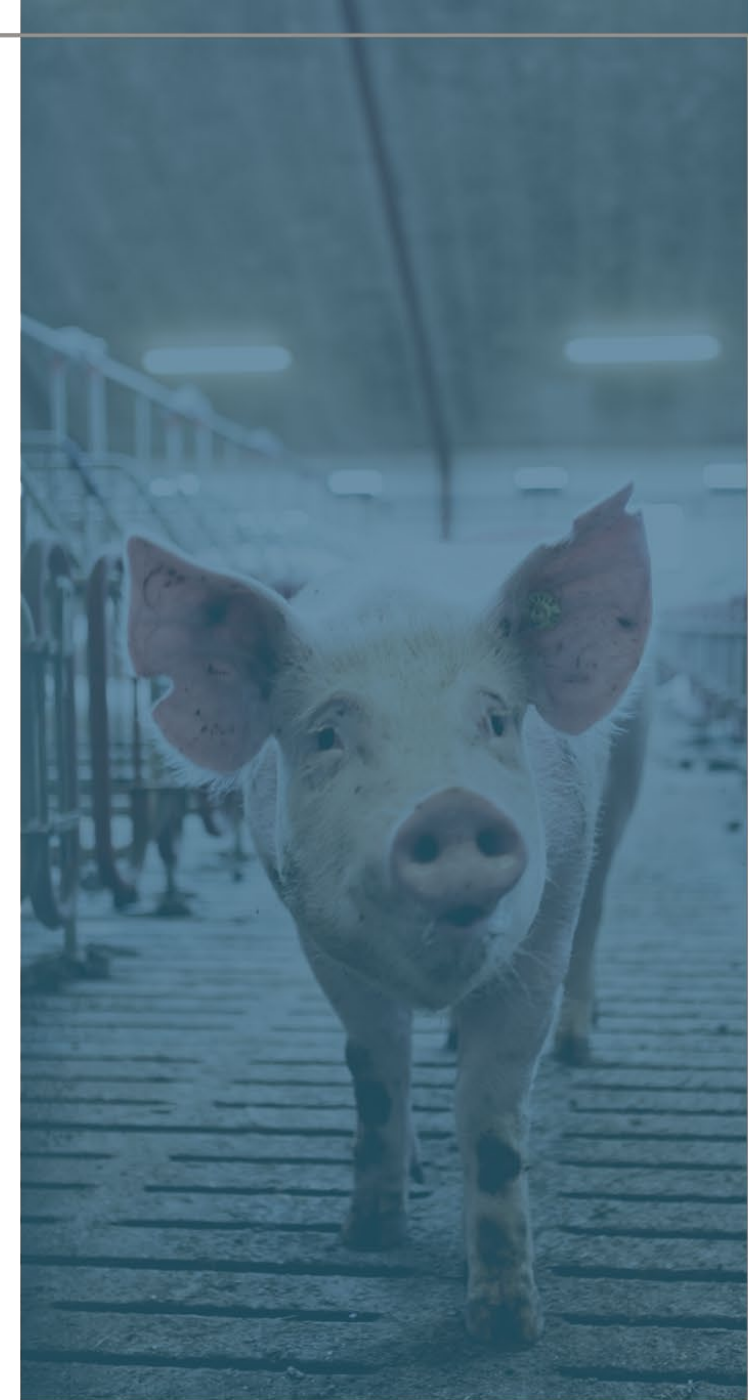

FORANDRINGSPARAT

Undlad at sige at det ikke kan
lade sig gøre hos dig.

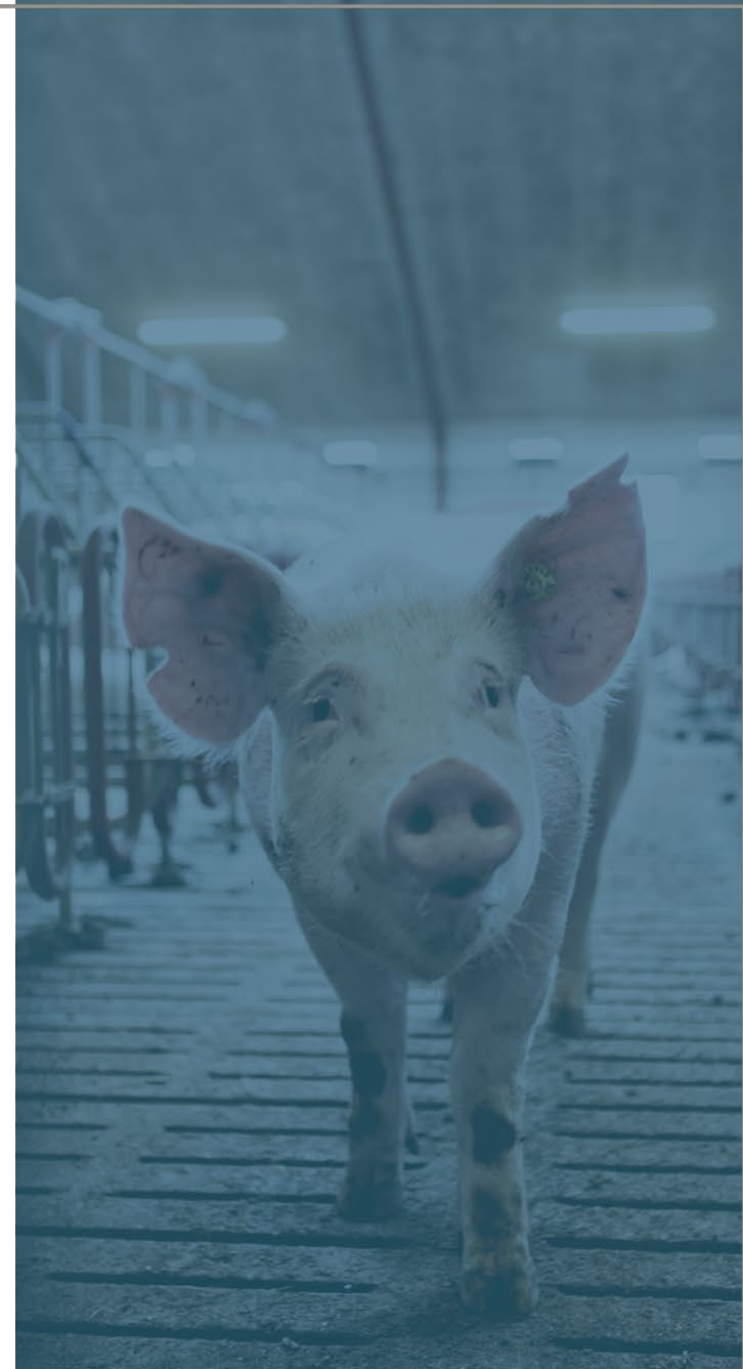
OPTIMAL SLAGTEVÆGT

- Optimal slagtevægt afhænger først og fremmest af noteringen og knap så meget af foderprisen.
- Basisafregningen har et bredt spænd
- Undgå overvægtige.
- Optimal gennemsnitlig slagtevægt ligger på
  - DC 87-89 kg
  - Tican 88-91 kg
- Regnes der på én gris er optimal slagtevægt noget højere
  - Gennemsnittet bliver lavere da der altid er nogle grise som det ikke kan betale sig at lave helt færdige
  - Vægtusikkerhed fra omregning fra levende til slagt osv. kræver sikkerhedsmargin for at undgå overvægt

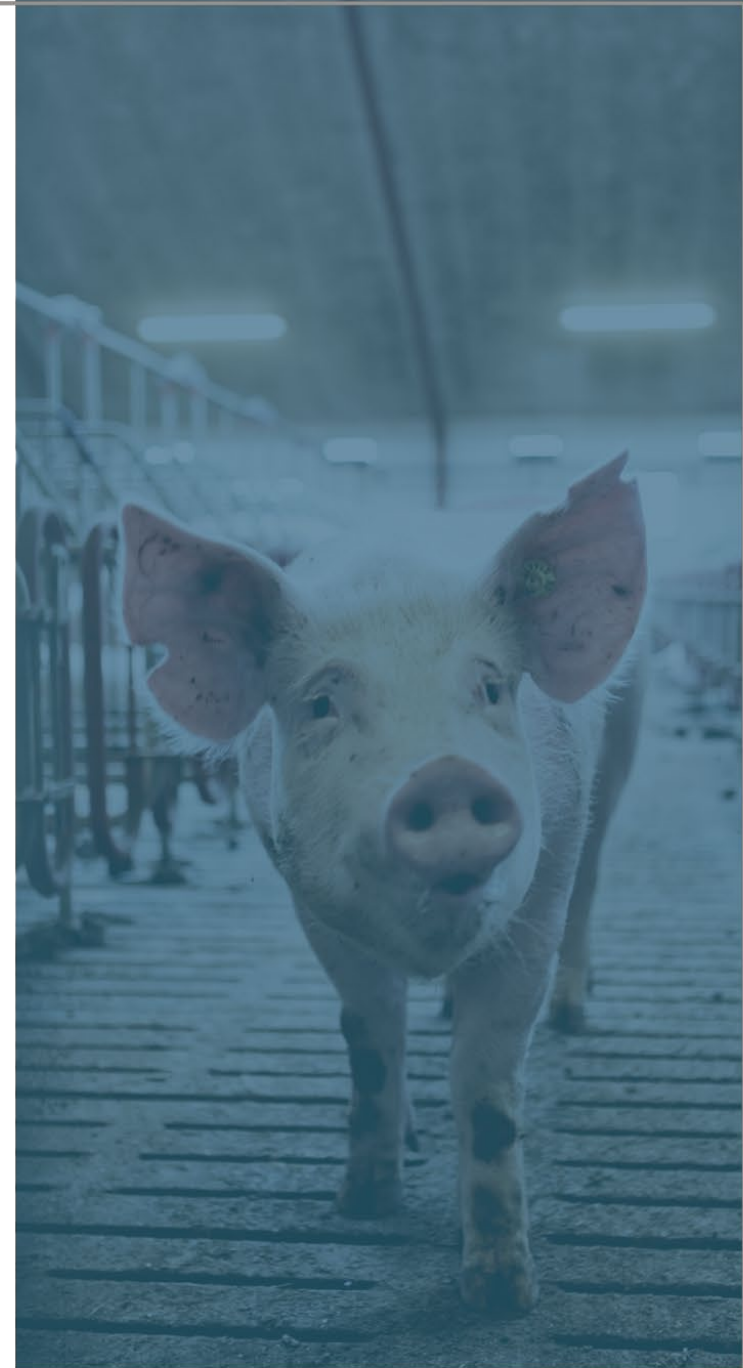
ENERGIOPTIMERING

- **De lavthængende frugter**
  - LED belysning
  - Lavenergi ventilation
  - Varme og temperaturregulering
  - Varmelamper
- **Egenproduktion**
  - Solceller
- **Tidspunkt**
  - Lav f.eks. ikke foder fra 17 til 20

FODER

- Korn peger ned
- Mineraler falder
- Fedt falder
- Soja er dyrt
- Køb kort frem til høst

ØKONOMI PLANTEAVL

Resultat efter finansiering + 1.958 tkr.

- **Priser**
  - Korn + ca. 60 kr./tdr.
  - Raps + ca. 100 kr./tdr.
- **Vedligehold**
  - +110 kr./ha – nu over 1.000 kr./ha
- **Soliditet 32 %**

ØKONOMI PLANTEAVL

	2021	2022	2023*
Dækningsbidrag	8.600	13.900	10.200
Pris korn	135/142	202/201	186/195
Pris raps	327	419-446	388
Stykomkostninger	2.600	3.350	+ 325
Kapacitetsomk.	4.500	5.200	+ 100
Rente omkostning	2.000	2.200	+ 3.900

* Priser jf. AgroMarkets primo februar

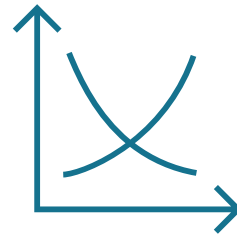
3 TIPS TIL PLANTEAVL

STRATEGI

AFGRØDEVALG

BUNDLINJE

HVAD ER GYLLE VÆRD?

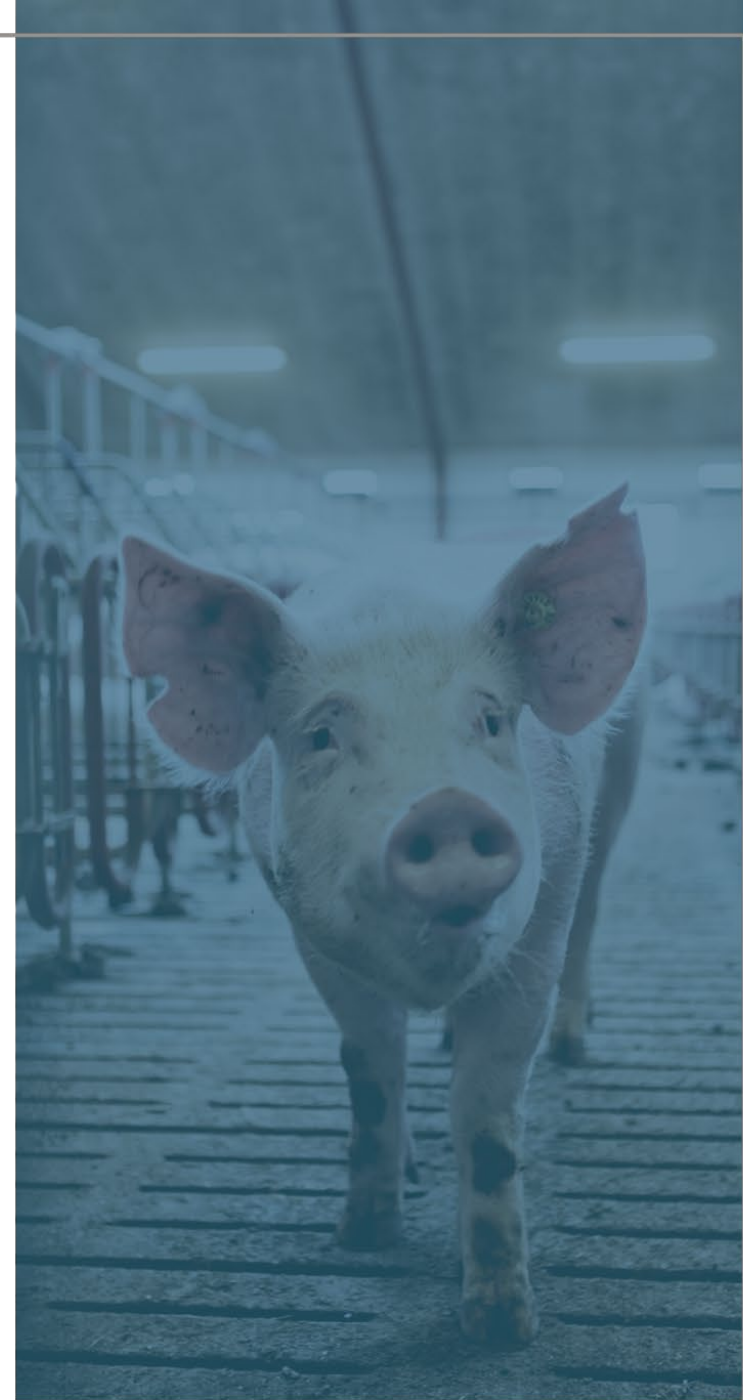
Pris N: 17 kr.

Pris P: 20 kr.

Pris K: 14 kr.

Udbringning: 20 kr. /Tons

Værdi slagtesvinegylle: 120 kr. /Tons

HJEMMEBLANDING

- Lav totaloptimering mellem mark og stald.
- Brug avlen selv:
  - Er rug en fordel i marken?
    - Skal være billigt i øjeblikket
    - Skyldes høj sojapris
  - Skal vi selv bruge rapsfrø (Olie og protein)?

Receipt: 98861046-f2 Optimal sl.svin

Navn	Tlf. / mobil	/
Adresse	Email	

Pris 240,28 pr. 100 Kg Prissæt {1}

Pris 222,71 pr. 100 FEsvin ny

Kode	Navn	Pct	Pris	Pris aktuel	Mængde	Pris mængde
500-0	BYG, vår, 2022	25,000	170,00	42,50	25,000	42,50
510-0	HVEDE, 2022	20,000	185,00	37,00	20,000	37,00
521-0	RUG, 2022	32,409	160,00	51,86	32,409	51,86
612-0	SOJASKRÅFODER, afskallet toastet	18,825	440,00	82,83	18,825	82,83
0805-S	Fedt, teknisk 92/10 (DS)	0,905	1.000,00	9,05	0,905	9,05
98861046-mf2	Mineral slagte std	2,861	596,00	17,05	2,861	17,05
		100,000		240,28	100,000	240,28

Receipt: 98861046-f2 Optimal sl.svin

Navn	Tlf. / mobil	/
Adresse	Email	

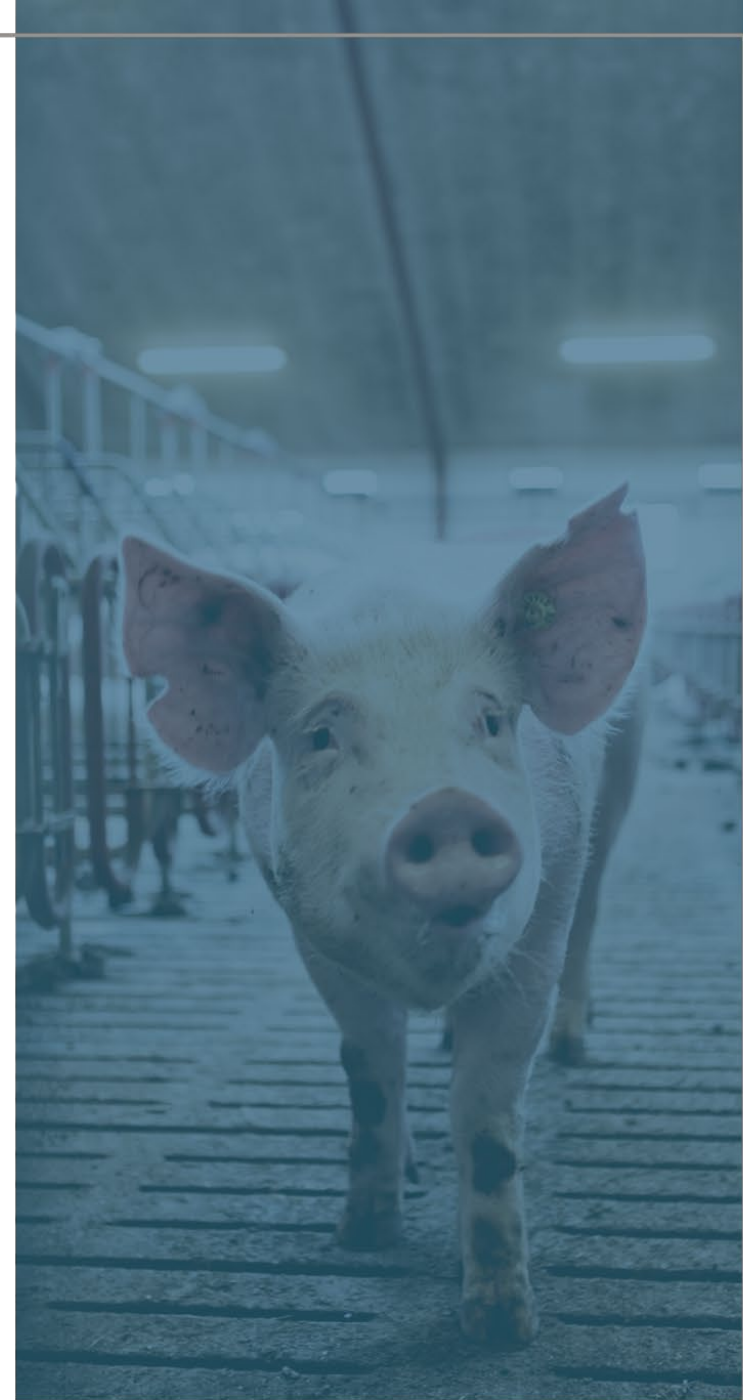
Pris 236,30 pr. 100 Kg Prissæt {1}

Pris 219,77 pr. 100 FEsvin ny

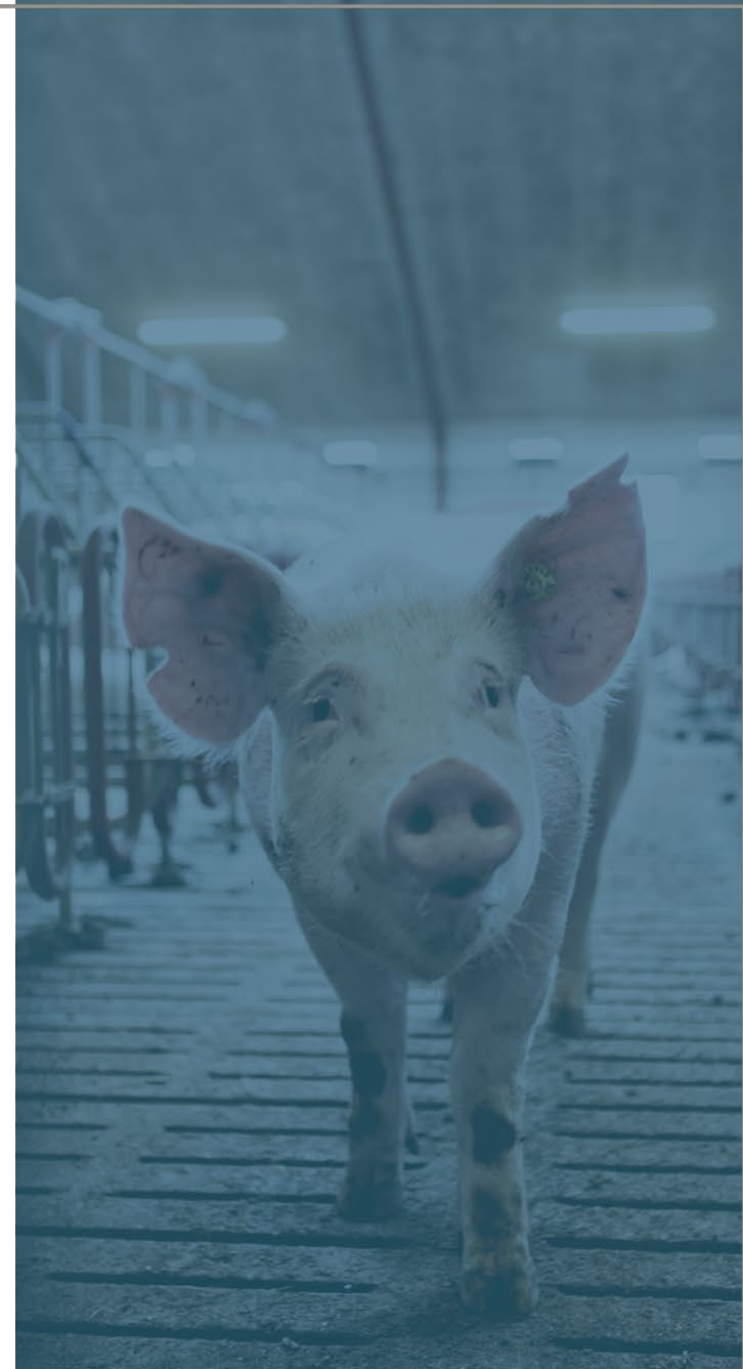
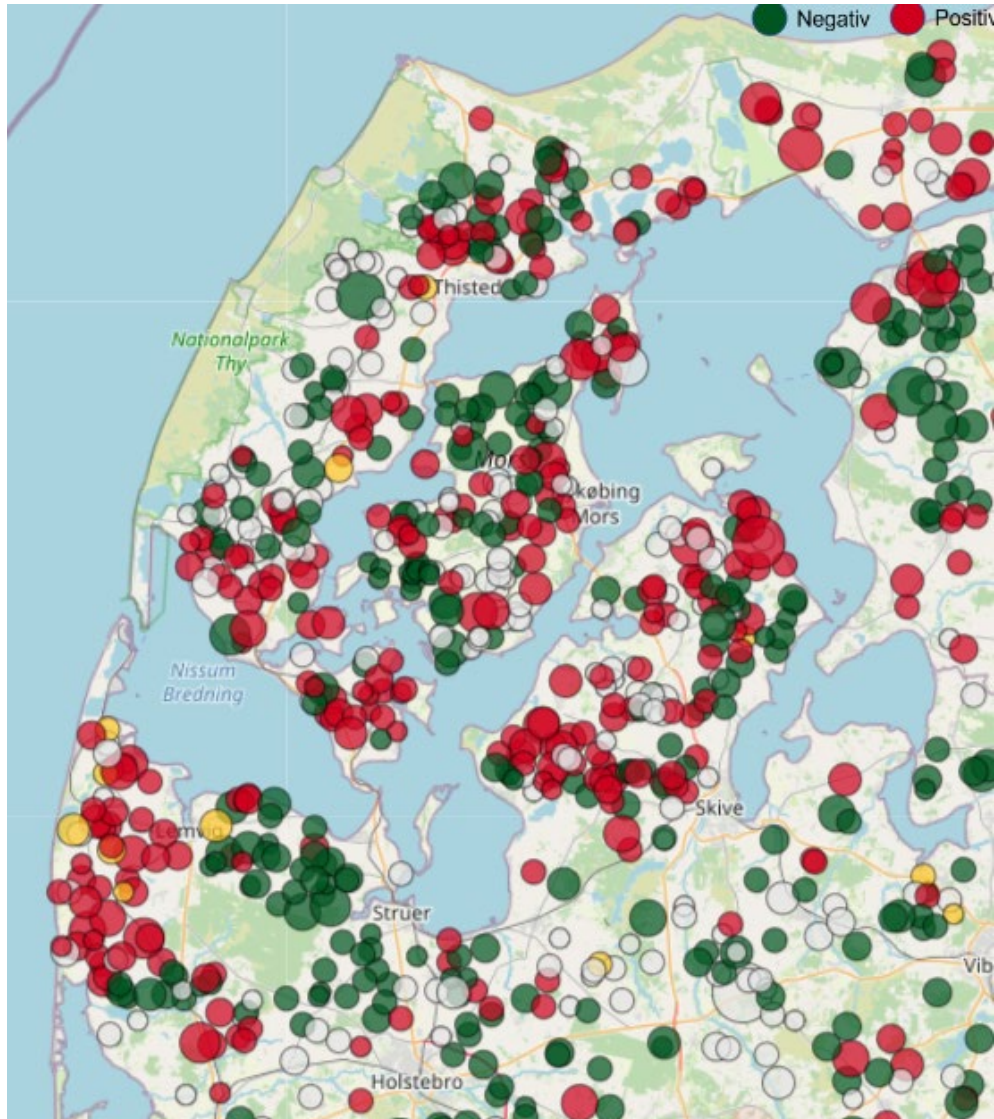
Kode	Navn	Pct	Pris	Pris aktuel	Mængde	Pris mængde
500-0	BYG, vår, 2022	25,000	170,00	42,50	25,000	42,50
510-0	HVEDE, 2022	20,000	185,00	37,00	20,000	37,00
521-0	RUG, 2022	31,978	160,00	51,16	31,978	51,16
612-0	SOJASKRÅFODER, afskallet toastet	18,246	440,00	80,28	18,246	80,28
580-0	RAPSFØ DL (=Dobbelt) Lavt glukosinolatindhold	1,977	450,00	8,90	1,977	8,90
98861046-mf2	Mineral slagte std	2,800	588,00	16,46	2,800	16,46
		100,000		236,30	100,000	236,30

PRRS HANDLINGSPLAN

1. Anmeldepligt ved mistanke – lovkrav nu ✓
2. Antistof-deklaration - lovkrav primo 2023
3. Klinisk deklaration – lovkrav primo 2023
4. Differentieret afregning ved VIRUS-påvisning – indføres primo 2023
5. Virus-deklaration – lovkrav 2025

PRRS KORT

FJORDLAND. KONGRES//2023

PAUSE

#fjordlandkongres

Modul 2 - Spor A:

FJORDLAND.
KONGRES/2023

TJEN PENGE PÅ SOL OG VIND

#fjordlandkongres

HVORFOR TÆNKE PÅ VE ANLÆG PÅ LANDBRUGSJORD?

Politisk medvind til vedvarende energi - også til vindmøller på land

- Samfundet kræver grønne og billige energiløsninger
- Uro på den verdenspolitiske arena har skabt øget fokus på selvforsyning
- Politiske klimamål om 70 % CO2 reduktion inden 2030 og CO2 neutralitet i 2050

Landvind er fortsat vejen til den billigste VE energi med en fremstillingspris på 8 – 10 øre pr. kWh.

Sol baseret el-produktion har en fremstillingspris på 15 – 17 øre pr. kWh.

HVILKE KRAV STILLER DET TIL DIG?

Hvad skal du tænke på?

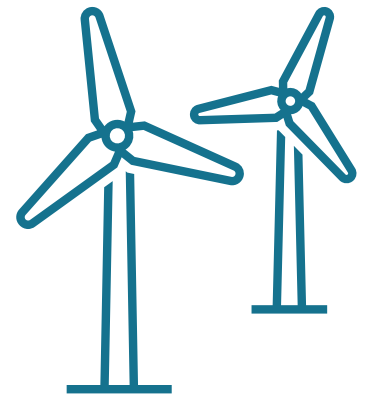
HVORDAN ARBEJDER DU MED AFSTANDSKRAV?

Naboejendomme

- Opkøb
- Optioner
- Gode aftaler

PLANLÆGNING

Forbered dit likviditetsberedskab til opkøb
Styr på banken – I det mindste en god dialog

LOVE OG REGLER

AFSTANDSKRAV TIL NABOER

Sol: 30 meter / 200 meter i forhold til erstatninger

Vind: 4 x møllens total højde 4 – 8 x totalhøjde ved erstatninger

KRAV TIL OVERHOLDELSE AF STØJ

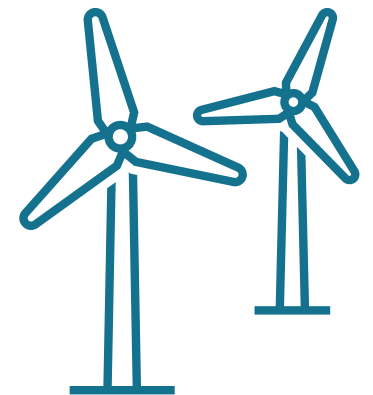
Sol: Ingen

Vind: 6 m/s 42 DB i landzone

8 m/s 44 DB i landzone

37 DB i byzone

39 DB i byzone

LOVE OG REGLER

SKYGGEKAST

Tålegrænse for enhver beboelse på 10 timer pr. år.

Alle møller kan via måleudstyr reguleres således at skyggekast ikke volder udfordringer

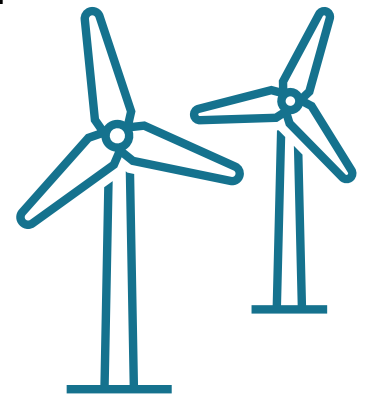
ERSTATNINGSREGLER OG OFFENTLIGE PULJER

Værditab ved værditab på mere end 1% af vurderet handelspris

Tilbud om køb af beboelse 4 – 6 X totalhøjde

Løbende kompensationer

LOVE OG REGLER

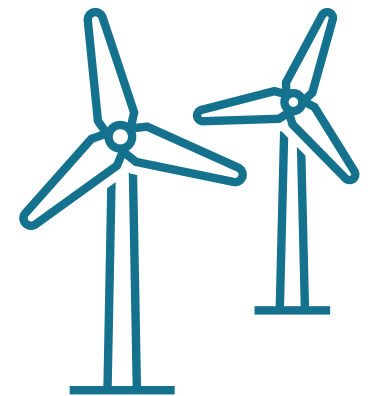
TILSLUTNINGSAFGIFTER

900.000 kr. pr. installeret mW til nærmeste 60 -10 station

1,5 – 2 mio. kr. pr. løbende km fra mølle til 60 -10 station

Nærmeste 60 – 10 station findes på www.kapacitetskort.dk

HVILKE KRAV STILLER DET TIL DIG?

ANALYSE OG OPLÆG FOR PLACERING AF VE-ANLÆG

Dermed har du styr på,
hvad der skal til, før du kan
etablere et anlæg

ET UFORPLIGTENDE MØDE MED KOMMUNEN

Der skal være styr på, hvad
kommunen kan og vil acceptere

FÅ DIG ET FINANSIELT OVERBLIK

Hvad har du?
Hvad skal der til?
Hvordan vil du fremskaffe de
midler, der skal til?

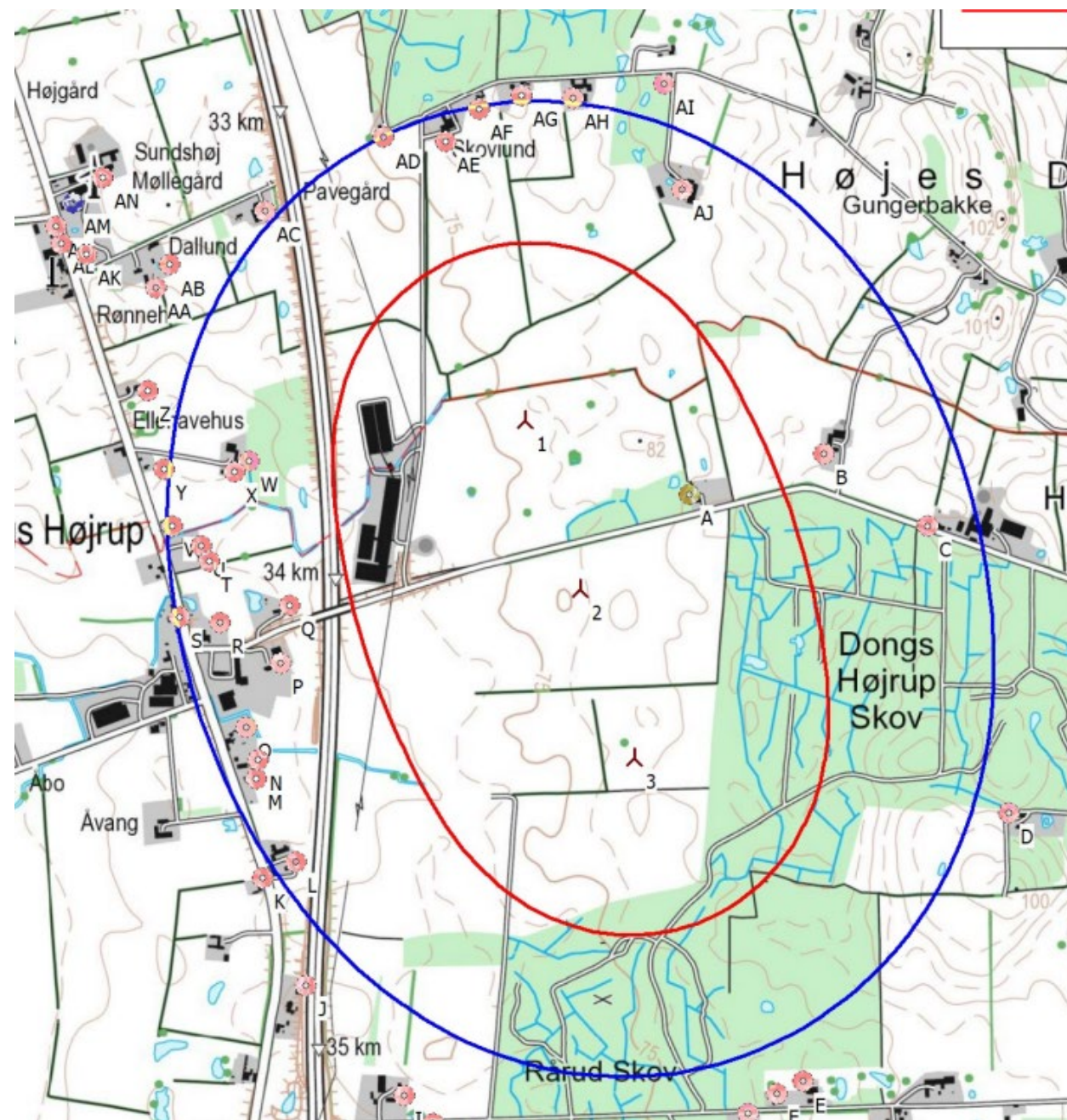
STRATEGI

Hvordan angriber du denne problemstilling?

1. Bliv enig med dig selv om, hvad du kunne tænke dig...

- Sol?
- Vind?
- Noget helt andet?

2. Få lavet et overblik over, hvad du mangler for at realisere din drøm...

STRATEGI

Hvem skal hjælpe eller være med?

JEG HAR IKKE SELV RESSOURCERNE, MEN BELIGGENHED ELLER IDÉ

- Kontakt developer?
- Kontakt din økonomiske rådgiver?

FIND DIN SAMARBEJDSPARTNER

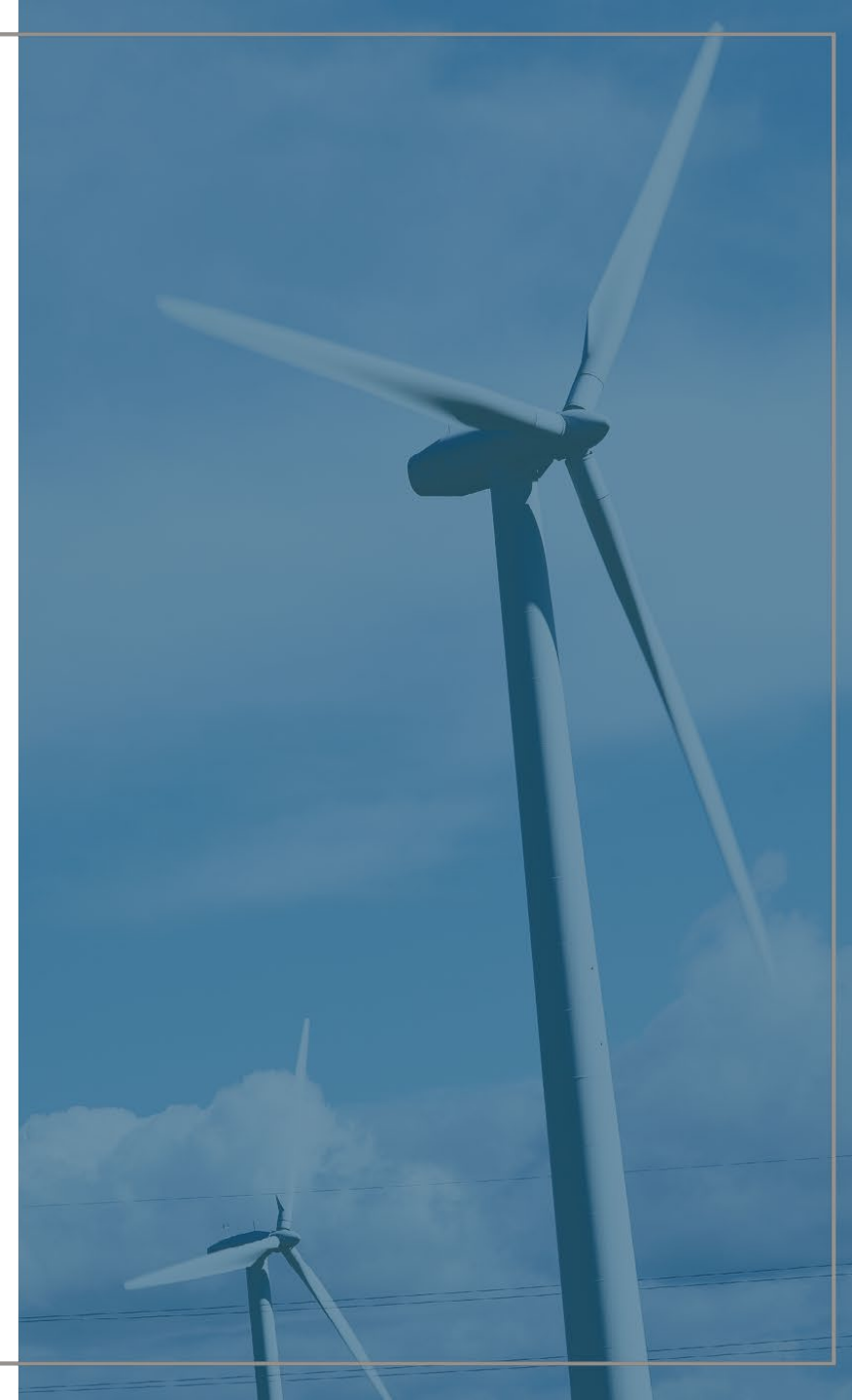
- Der er mange muligheder – Vi stiller gerne op

STRATEGI

Hvad skal der egentlig til?

- **Styr på alle naboer/naboejendomme**
  - Optionsaftaler eller opkøb
- **Offentlig høring**
  - Håndtering af eventuelle indvendinger
- **Indsend VVM og miljøredegørelse - Lokalplan**
- **Modtag byggetilladelse/kommunetilladelse**
- **En tur i banken og skaf finansieringen**
- **Så er vi ved at være klar til at sætte op**

STRATEGI

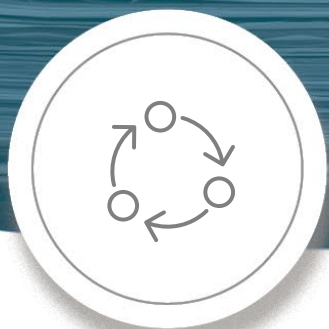
For at det hele lykkes

I bliver nødsaget til, fra starten, at have overblik over mulighederne i jeres område, og hvad i selv vil i den forbindelse.

Få styr på strategien og eksekvér den i takt med at mulighederne opstår.

HVAD KOSTER DET?

Vilkår for beregninger

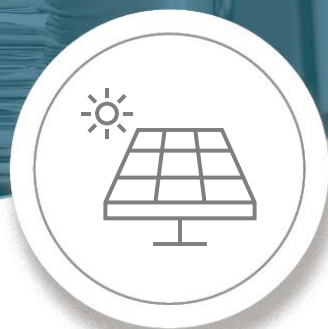

FÆLLES

Produktion:
15.000.000 kWh/år

Salgspris el i 2023 og 2024:
0,5 kr./kWh

Salgspris herefter: 0,35 kr./kWh

SOLCELLER

5.500.000 kr./mW

1 mW per ha.
Jorden har du selv

Mistet indtjening og renter
ca.13.000 kr. pr. ha.

VIND

1 vindmølle 4,5 mWh

40.000.000 kr.

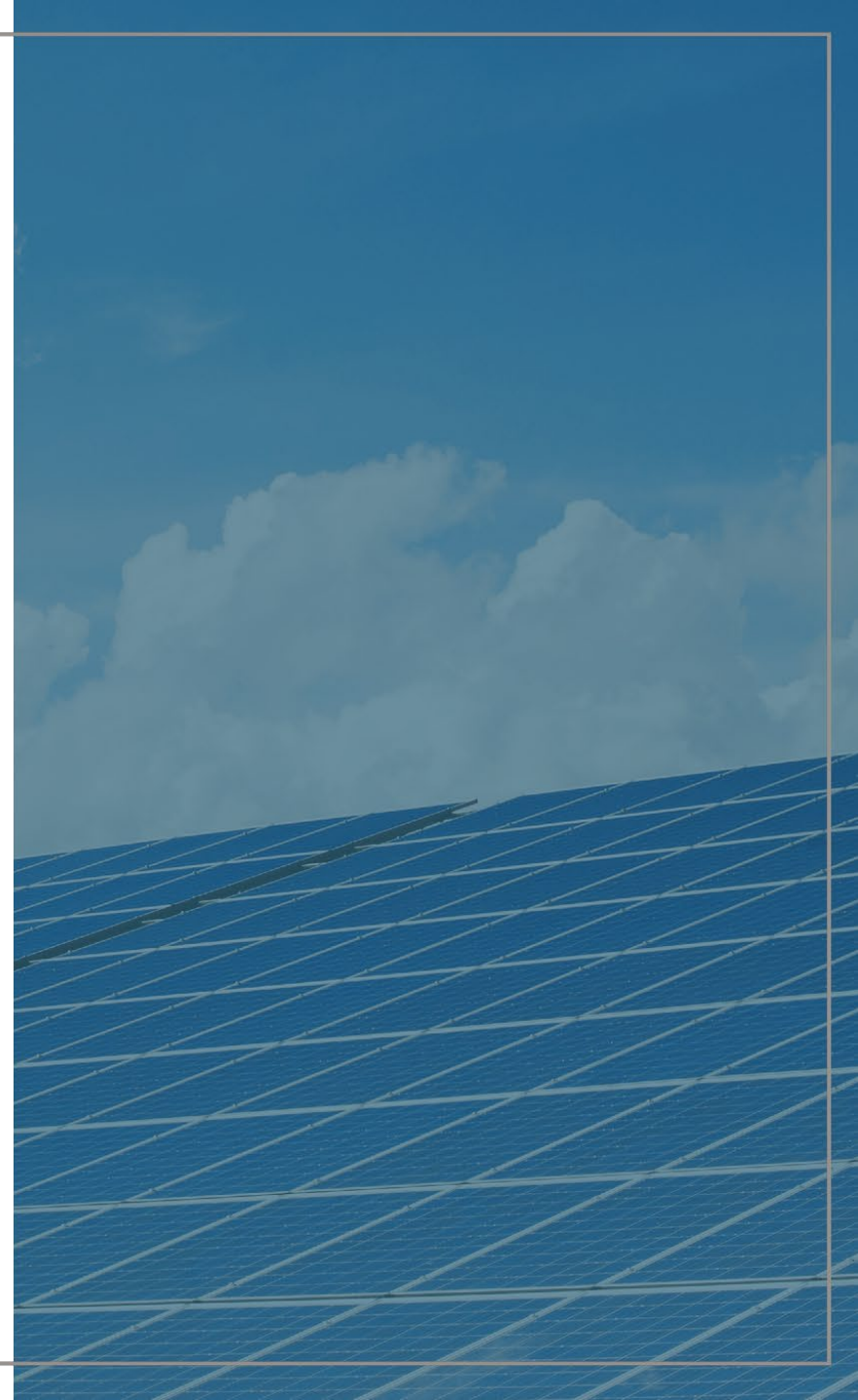
INVESTERING SOL

Forudsætninger

Anskaffelsespris i valuta	82.500.000
Valutakurs	100,00
Anskaffelsespris i kr	82.500.000
Effektiv lånerente	4,20%
Effektiv indlånsrente	1,00%
Afregningspris 2023-24	0,53
Afregningspris kr	0,38
Anvendt produktion	15.000.000
forsikring og service	200.000
Diverse	245.000
Afskrivningsprocent (DK)	15,00%
Inflation (pr. år fra år 2)	2,00%
Skatteprocent	22,00%

CASHFLOW SOL

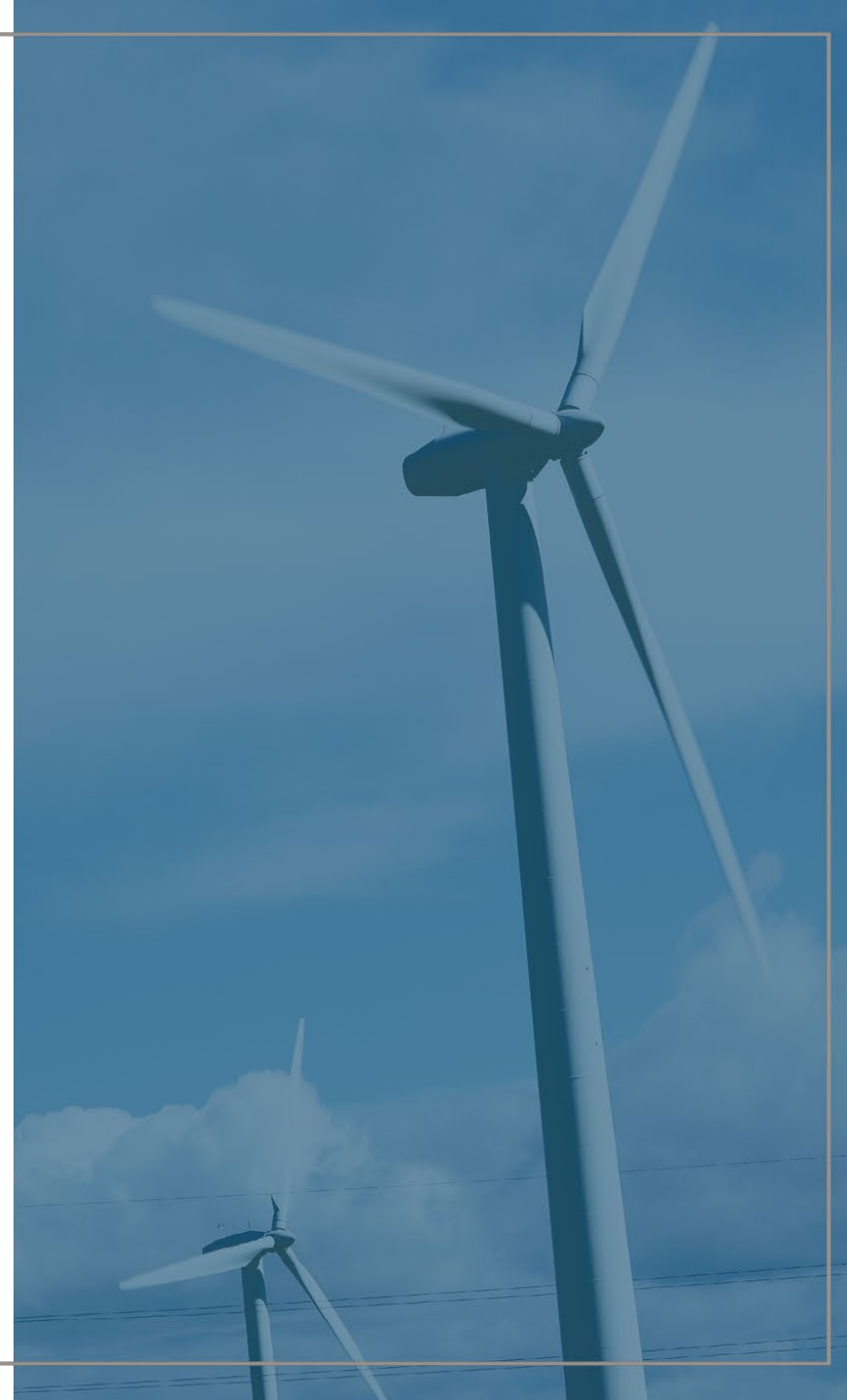
År	Elsalg	Ser.&fors.	Diverse	Driftsudg	Rente KK	Bruttores	Afskr.	Skat	Likv	Saldo likv
0						-82.500.000			-82.500.000	-82.500.000
1	7.950.000	-164.070	-200.985	-365.055	-3.465.000	4.119.945	-4.119.945	0	4.119.945	-78.380.055
2	7.950.000	-167.351	-205.005	-372.356	-3.291.962	4.285.682	-4.285.682	0	4.285.682	-74.094.373
3	5.700.000	-170.698	-209.105	-379.803	-3.111.964	2.208.233	-2.208.233	0	2.208.233	-71.886.140
4	5.700.000	-174.112	-213.287	-387.399	-3.019.218	2.293.383	-2.293.383	0	2.293.383	-69.592.757
5	5.700.000	-177.594	-217.553	-395.147	-2.922.896	2.381.957	-2.381.957	0	2.381.957	-67.210.801
6	5.700.000	-181.146	-221.904	-403.050	-2.822.854	2.474.096	-2.474.096	0	2.474.096	-64.736.704
7	5.700.000	-184.769	-226.342	-411.111	-2.718.942	2.569.947	-2.569.947	0	2.569.947	-62.166.757
8	5.700.000	-188.464	-230.869	-419.333	-2.611.004	2.669.663	-2.669.663	0	2.669.663	-59.497.094
9	5.700.000	-192.234	-235.486	-427.720	-2.498.878	2.773.402	-2.773.402	0	2.773.402	-56.723.692
10	5.700.000	-196.078	-240.196	-436.275	-2.382.395	2.881.330	-2.881.330	0	2.881.330	-53.842.362
11	5.700.000	-200.000	-245.000	-445.000	-2.261.379	2.993.621	-2.993.621	0	2.993.621	-50.848.741
12	5.700.000	-204.000	-249.900	-453.900	-2.135.647	3.110.453	-3.110.453	0	3.110.453	-47.738.288
13	5.700.000	-208.080	-254.898	-462.978	-2.005.008	3.232.014	-3.232.014	0	3.232.014	-44.506.275
14	5.700.000	-212.242	-259.996	-472.238	-1.869.264	3.358.499	-3.358.499	0	3.358.499	-41.147.776
15	5.700.000	-216.486	-265.196	-481.682	-1.728.207	3.490.111	-3.490.111	0	3.490.111	-37.657.665
16	5.700.000	-220.816	-270.500	-491.316	-1.581.622	3.627.062	-3.627.062	0	3.627.062	-34.030.602
17	5.700.000	-225.232	-275.910	-501.142	-1.429.285	3.769.572	-3.769.572	0	3.769.572	-30.261.030
18	5.700.000	-229.737	-281.428	-511.165	-1.270.963	3.917.872	-3.917.872	0	3.917.872	-26.343.158
19	5.700.000	-234.332	-287.057	-521.388	-1.106.413	4.072.199	-3.951.474	-26.560	4.045.639	-22.297.519
20	5.700.000	-239.019	-292.798	-531.816	-936.496	4.231.688	-3.358.753	-192.046	4.039.642	-18.257.877
21	5.700.000	-243.799	-298.654	-542.453	-766.831	4.390.717	-2.854.940	-337.871	4.052.846	-14.205.031
22	5.700.000	-248.675	-304.627	-553.302	-596.611	4.550.087	-2.426.699	-467.145	4.082.942	-10.122.089
23	5.700.000	-253.648	-310.719	-564.368	-425.128	4.710.505	-2.062.694	-582.518	4.127.986	-5.994.103
24	5.700.000	-258.721	-316.934	-575.655	-251.752	4.872.593	-1.753.290	-686.247	4.186.346	-1.807.757
25	5.700.000	-263.896	-323.272	-587.168	-75.926	5.036.906	-1.490.296	-780.254	4.256.652	2.448.895
26	5.700.000	-269.174	-329.738	-598.911	24.489	5.125.578	-1.266.752	-848.942	4.276.636	6.725.531
27	5.700.000	-274.557	-336.332	-610.890	67.255	5.156.366	-1.076.739	-897.518	4.258.848	10.984.379
28	5.700.000	-280.048	-343.059	-623.107	109.844	5.186.736	-915.228	-939.732	4.247.005	15.231.383
29	5.700.000	-285.649	-349.920	-635.570	152.314	5.216.744	-777.944	-976.536	4.240.208	19.471.592
30	5.700.000	-291.362	-356.919	-648.281	194.716	5.246.435	-661.252	-1.008.740	4.237.695	23.709.286

INVESTERING VIND

Forudsætninger

Anskaffelsespris i valuta	40.000.000
Valutakurs	100,00
Anskaffelsespris i kr	40.000.000
Effektiv lånerente	4,20%
Effektiv indlånsrente	1,00%
Afregningspris 2023-24	0,50
Afregningspris kr	0,35
Anvendt produktion	15.000.000
forsikring og service	750.000
Diverse	50.000
Afskrivningsprocent (DK)	15,00%
Inflation (pr. år fra år 2)	2,00%
Skatteprocent	22,00%

CASHFLOW VIND

År	Elsalg	Ser.&fors.	Diverse	Driftsudg	Rente KK	Bruttores	Afskr.	Skat	Likv	Saldo likv
0						-40.000.000			-40.000.000	-40.000.000
1	7.500.000	-615.261	-41.017	-656.279	-1.680.000	5.163.721	-5.163.721	0	5.163.721	-34.836.279
2	7.500.000	-627.566	-41.838	-669.404	-1.463.124	5.367.472	-5.225.442	-31.247	5.336.225	-29.500.053
3	5.250.000	-640.118	-42.675	-682.792	-1.239.002	3.328.205	-3.328.205	0	3.328.205	-26.171.848
4	5.250.000	-652.920	-43.528	-696.448	-1.099.218	3.454.334	-3.454.334	0	3.454.334	-22.717.513
5	5.250.000	-665.979	-44.399	-710.377	-954.136	3.585.487	-3.424.245	-35.473	3.550.014	-19.167.500
6	5.250.000	-679.298	-45.287	-724.585	-805.035	3.720.380	-2.910.608	-178.150	3.542.230	-15.625.269
7	5.250.000	-692.884	-46.192	-739.076	-656.261	3.854.662	-2.474.017	-303.742	3.550.920	-12.074.349
8	5.250.000	-706.742	-47.116	-753.858	-507.123	3.989.019	-2.102.914	-414.943	3.574.076	-8.500.273
9	5.250.000	-720.877	-48.058	-768.935	-357.011	4.124.054	-1.787.477	-514.047	3.610.007	-4.890.266
10	5.250.000	-735.294	-49.020	-784.314	-205.391	4.260.295	-1.519.356	-603.007	3.657.288	-1.232.977
11	5.250.000	-750.000	-50.000	-800.000	-51.785	4.398.215	-1.291.452	-683.488	3.714.727	2.481.750
12	5.250.000	-765.000	-51.000	-816.000	24.817	4.458.817	-1.097.734	-739.438	3.719.379	6.201.129
13	5.250.000	-780.300	-52.020	-832.320	62.011	4.479.691	-933.074	-780.256	3.699.436	9.900.564
14	5.250.000	-795.906	-53.060	-848.966	99.006	4.500.039	-793.113	-815.524	3.684.515	13.585.080
15	5.250.000	-811.824	-54.122	-865.946	135.851	4.519.905	-674.146	-846.067	3.673.838	17.258.918
16	5.250.000	-828.061	-55.204	-883.265	172.589	4.539.325	-573.024	-872.586	3.666.738	20.925.656
17	5.250.000	-844.622	-56.308	-900.930	209.257	4.558.327	-487.071	-895.676	3.662.650	24.588.307
18	5.250.000	-861.514	-57.434	-918.949	245.883	4.576.935	-414.010	-915.843	3.661.091	28.249.398
19	5.250.000	-878.745	-58.583	-937.328	282.494	4.595.166	-351.908	-933.517	3.661.650	31.911.048
20	5.250.000	-896.319	-59.755	-956.074	319.110	4.613.036	-299.122	-949.061	3.663.975	35.575.023

FORDELE / ULEMPER

SOL

Fordele

Simpelt i drift

Er nemt at skjule i landskabet

Stabil og sikker produktion

Historisk afregnes kW + 3 -5 øre/vind

Ulemper

Stor anlægsinvestering

Lang tilbagebetalingstid

VIND

Fordele

Mindre anlægsinvestering

Kort tilbagebetalingstid

Ulemper

Kræver aftaler om service og vedligehold

Kan ses på lang afstand

Større forskelle fra år til år i produktion

UDLEJNING AF AREALER – EN ALTERNATIV MULIGHED

- Options aftaler – en gratis omgang for udvikler, når der ikke betales en "stay on"-fee
- Sørg for specifikke milepæle i lejekontrakten
- Sørg for pristalsregulering fra underskrift af optionsaftalen

Priser vi møder:

Lejeaftaler   15 – 25.000 kr. pr. ha. for sol
                                 4 – 10% når lejen er produktions og prisafhængig

Møllegrunde sælges for 750.000 til 1.500.000 pr. installeret mW

Arealer til solceller sælges for 250.000 – 450.000 kr. pr. ha.

TAK FOR NU... SPØRGSMÅL?

JENS T. MØLLMANN

Virksomhedsrådgiver

☎ 9615 3562

✉ jtm@fjordland.dk

FJORDLAND.

HENRIK DAMGREN

VE- og ejendomsrådgiver

☎ 9663 0570

✉ hda@fjordland.dk

FJORDLAND.

FJORDLAND. KONGRES//2023

PAUSE

#fjordlandkongres

Modul 3 - Spor C:

FJORDLAND.
KONGRES/2023

EKSPERTERNES RÅD TIL DEN GODE ØKONOMI

#fjordlandkongres

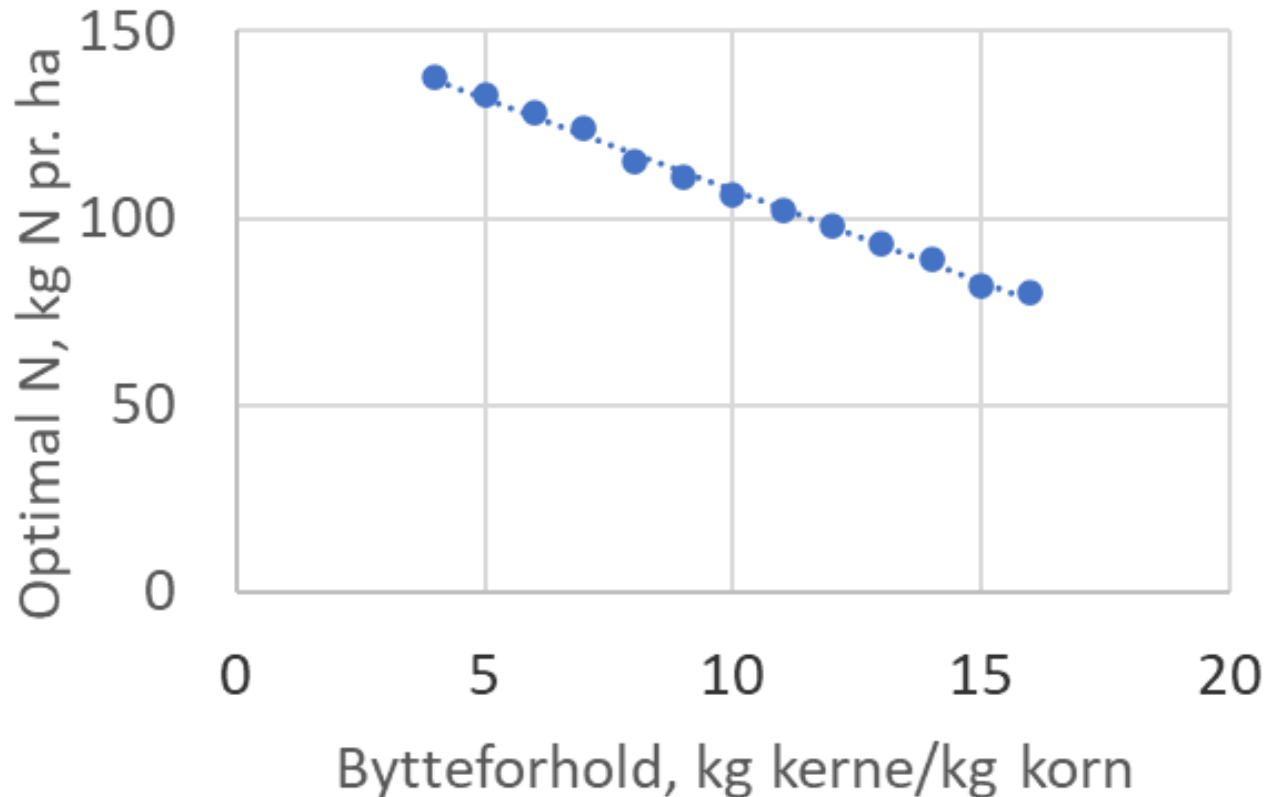
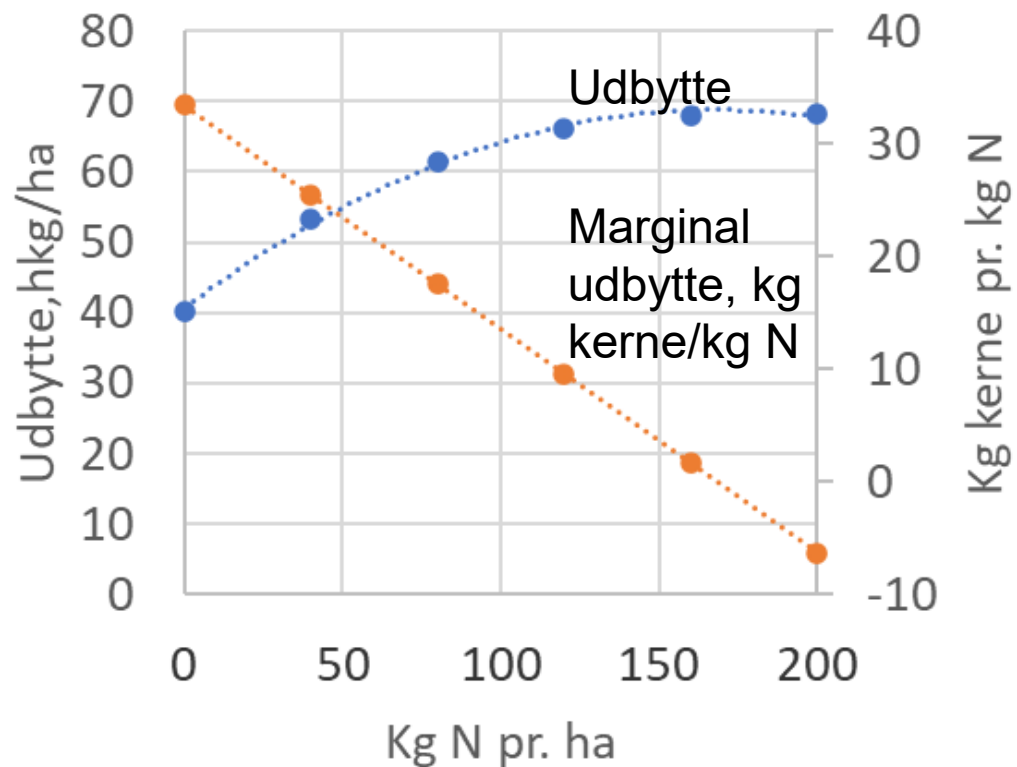

LÆG EN GOD GØDNINGSTRATEGI

Gode afgrødepriser – vigende gødningspriser

- NS 27-4 435 kr.
  - NS 26-13 500 kr.
  - NPK 21-3-10 Yara 545 kr.
  - KCI 50 620 kr.
-
- Kornpris ca. 190 kr. pr. hkg
  - 16 kr. pr. kg N
  - Bytteværdi = 8,5 kr. pr. kg N i forhold til kr. pr. kg korn

FRA 58 FORSØG I VÅRBYG, 2012-2021

En ændring i bytteforholdet på 1 giver en ændring i optimum på 5,0 kg i vårbyg, 5,7 kg i vinterhvede og i vinterraps 16 kg kvælstof pr. ha.

HVILKE KONSEKVENSER HAR DET FOR KVÆLSTOFBEHOVET I 2023

- Med de aktuelle priser ligge den optimale kvælstofmængde 11 kg N under normen for vårbyg og 12,5 kg N under normen for hvede
- Svineproducenter m.fl., der opfodrer korn, er allerede 10 N pr. ha i minus
- Planteavlsbedrifter uden afregning for protein er i dag ca. 20 kg N i plus i forhold til normen. De bør reducere med 30 kg N
- Dog regner jeg som tommelfingerregel med at der mangler 7,5 kg N, hvis der gødes med husdyrgødning og at der mangles 7,5 kg N, pga. for dårlig effekt af efterafgrøder, så det skal lægges til.

BRUG GRADUERET OMFORDDELING AF N-GØDNING

- Større udbytterespons
  - Mere effektiv udnyttelse af N i gylle og handelsgødning
  - Mindre risiko for lejesæd
  - Alternativ til efterafgrøder
-
- Er dine maskiner klar?
  - Er du klar?
  - Kan du oprette tildelingslag?
  - Kan du hente data ud til dokumentation?

MULIGHEDERNE I DEN NYE LANDBRUGSREFORM

Nye krav – nye tilskud

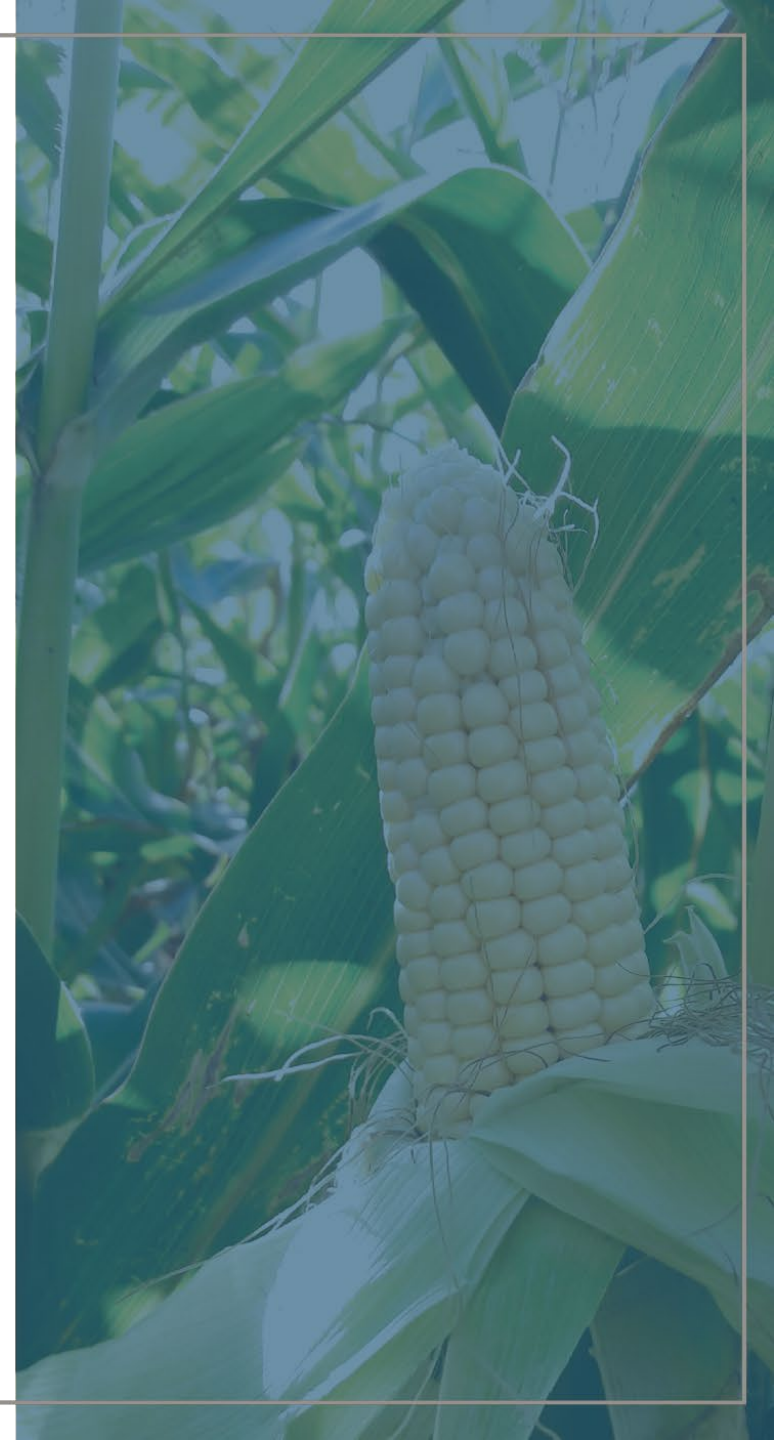

GRUNDBETALING CA. 1.900 KR.

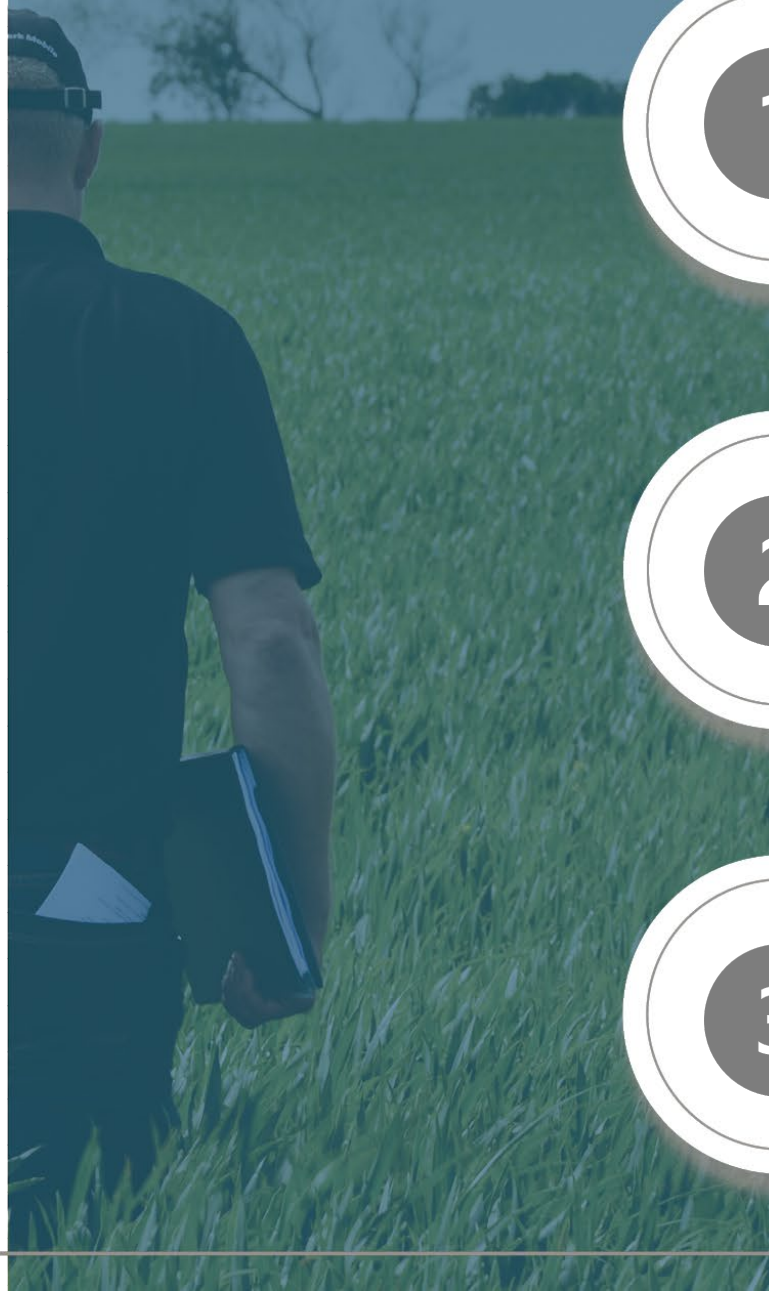
+

- Økologisk arealstøtte **870 kr.** + kvælstoftillæg og omlægningstilskud
- Varieret planteproduktion **615 kr.**
- Miljø- og klimavenligt græs **1.500 kr.**
- Biodiversitet og bæredygtighed **2.740 kr.**
- Ekstensivering med slæt **3.526 kr.**

Høje tilskud giver konkurrence til produktionen

ØKOLOGISK AREALSTØTTE

1

BASISSTØTTE

870 kr. pr. ha

2

OMLÆGNINGSTILLÆG

1.600 kr.

3

TILLÆG REDUC. N

650 kr.

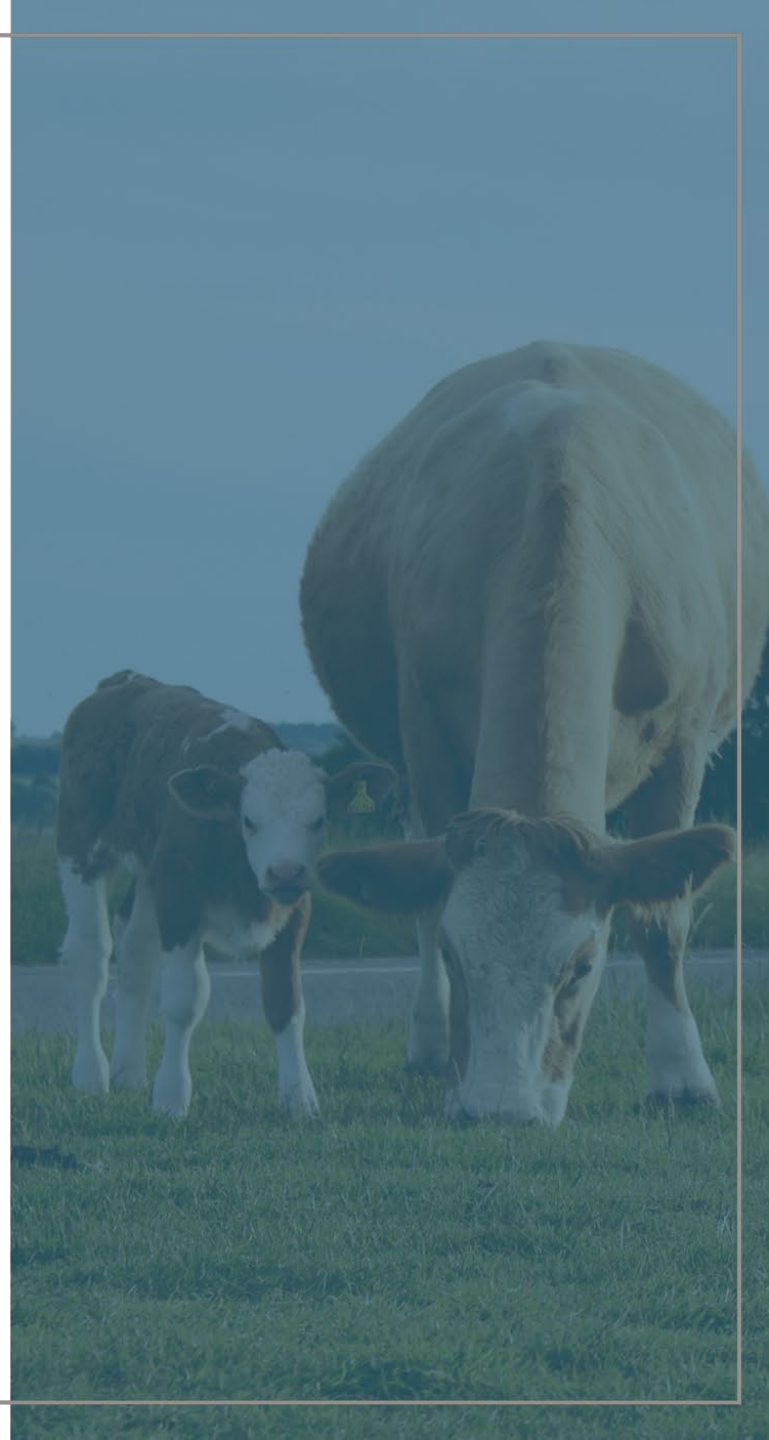
VARIERET PLANTEPRODUKTION

- Tilskud på **615 kr.** til visse afgrøder
- Kartoffler, roer, ærter, lupiner, hestebønner, spinatfrø, ærtehelsæd, kål, gulerod, løg, jordbær, grønsagsfrø m.fl.
- Minimum 5 % af omdriftsarealet
- 3 eller 4 afgrøder i markplanen

MILJØ- OG KLIMAVENLIGT GRÆS

- Tilskud på **1.500 kr.**
- Græs ældre end 2 år, som blive liggende hele kalenderåret
- Ikke i §3 områder, Natura2000 områder eller arealer med høj HNV-værdi
- Må drives helt som hidtil med gødning og produktion

BIODIVERSITET OG BÆREDYGTIGHED

- Svarer til frivillig brak med tilskud på 2.740 kr.
- Gives til arealer med brak og småbiotoper ud over 4 %
- Hvis de samlede udtagne areal overstiger 7 % får man tilskud fra det som overstiger 3 % af omdriftsarealet
- Ikke i §3 områder, Natura2000 områder eller arealer med høj HNV-værdi
- Fjernbrak er ok

EKSTENSIVERING MED SLÆT

- Et højt tilskud på 3.526 kr. + 1.900 kr.
- Udtagning af drift - ingen jordbehandling, gødning og harmoni
- Krav om mindst ét slæt og mulighed for afgræsning fra 15. sept.
- Kan være et alternativ til frivillig brak/biodiversitet og bæredygtighed på 2.740 kr.
- På lavbundsarealer eller randarealer til lavbundsjord
- Arealet skal ligge i græs ved indgangen til 2023

ØVRIGE ORDNINGER

Direkte støtte

KOPRÆMIE

Beløb på **135 kr.** pr. ko ved mere end 20 køer midt i maj

STIVELSESKARTOFLER

Beløb på **630 kr.** til stivelseskartofler

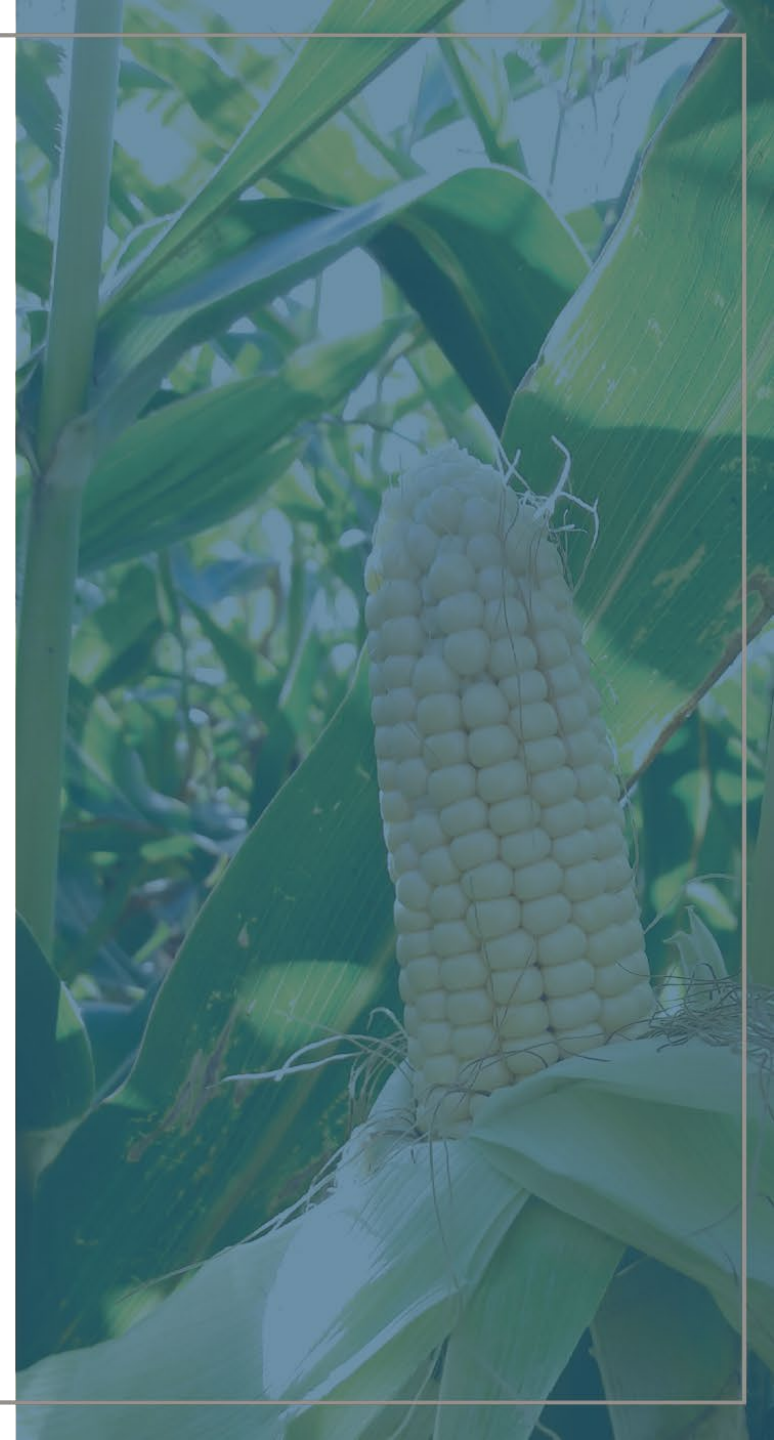
SLAGTEPRÆMIER

Ca. **900 kr.** pr. slagtedyr

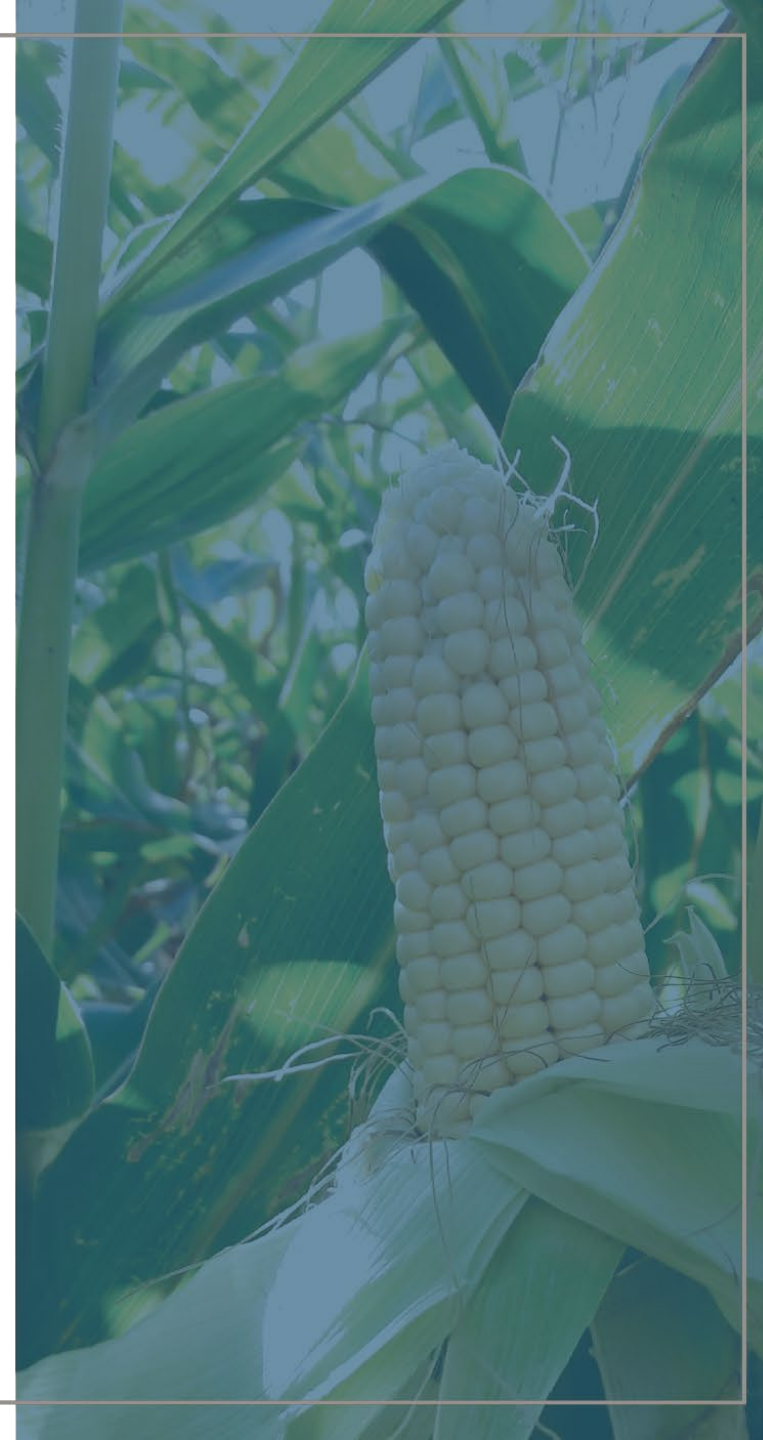
ØVRIGE ORDNINGER

- Ø støtte
- Pleje af græs- og naturarealer
- Etableringstilskud til unge landbrugere og gartnere
  - Op til 745.000 kr.
  - Engangsbeløb
  - Ikke fyldt 41 ved ansøgning
  - Skal opfylde et bestemt timetal
  - De mindste brug kan ikke få tilskud
  - Krav om landbrugsuddannelse

9 GLM-KRAV

1. Ingen nedgang i permanent græs i forhold til 2018
2. Beskyttelse af våd- og tørveområder
3. Forbud mod afbrænding af stubmark
4. Krav om 3 m bræmmer ved vandløb og søer
5. Pløjeforbud ved stejl hældning 1/10 til 15/2
6. Begrænsninger for jordbearbejdning om efteråret
7. Afgrøderotation 35 % og max 3 år
8. Udlægning af mindst 4 % brak/ ikke produktion
9. Forbud mod omlægning af permanent græs i Natura2000 (MSO)

GLM 6 - JORDDÆKKE

Skal forebygge bar jord i efteråret og vinteren med risiko for udvaskning, jorderosion og tab af organisk stof

- Jorddække er f.eks.: **vintersæd, efterafgrøder, brak, lavskov, stub, planterester, spildkorn...**
- Før såning af vintersæd kan der jordbearbejdes + såning senest 4 uger efter
- Fra 2. oktober kan JB7-9 jordbearbejdes + alle arealer med roer
- Fra 21. oktober kan JB5-6 + 10-11 jordbearbejdes + alle arealer med gartneriafgrøder og flerårige vedplanter, arealer med efterafgrøder på lerjord
- Fra 2. februar kan JB1-4 jordbearbejdes **inkl. efterafgrøder på sandjord**

GLM 7 – AFGRØDE-ROTATION

- **På 35 % af bedriftens omdriftsareal skal der hvert år sås en ny afgrøder**
- Gælder for bedrifter med mere end 10 ha omdriftsareal
- Økologiske bedrifter overholder automatisk kravet
- Afgrøder der er undtaget:
  - Brak
  - Omdriftsgræs
  - Flerårige afgrøder herunder frøgræs
- Men ovenstående tæller heller ikke med i de 35 %
- Majs med udlæg af græs (frem til februar) – opfylder kravet der græsudlæg er en ny afgrøde
- **Der skal en ny afgrøde i et areal efter 3 år**
- Dvs. kun samme afgrøde i 2022, 2023 og 2024
- Hvede, rug, vårbyg .....

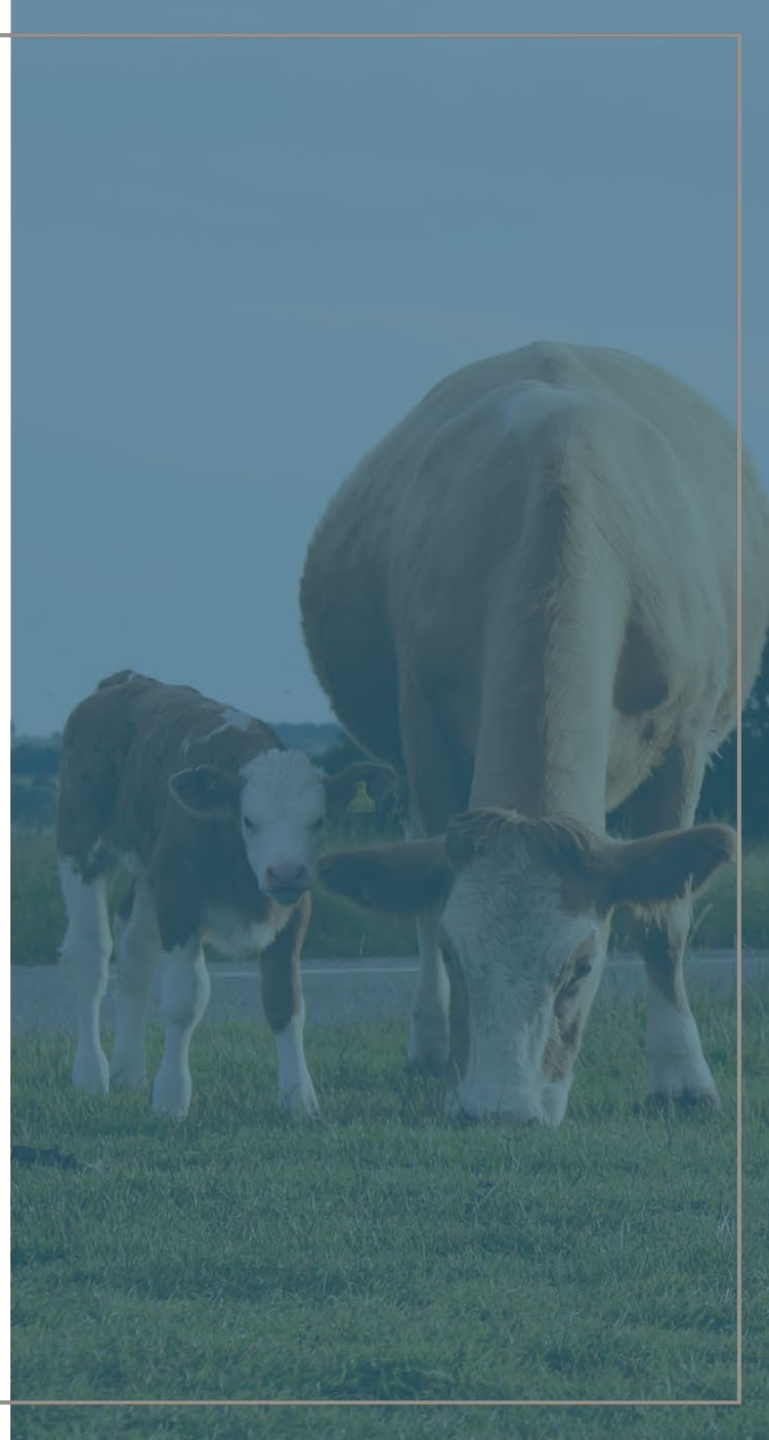
GLM 8 – 4% UDTAGNING/BRAK

- **Der skal udtages minimum 4 % af omdriftsarealet som ikke produktive elementer**
- Alle bedrifter med omdriftsarealer skal have brak
- Selv de helt små bedrifter
- Kravet skal beregnes af **omdriftsarealet** og opfyldes på **omdriftsarealet** ved:
  - Brak (slåningsbrak, blomsterbrak, bestøverbrak)
  - Markbræmmer
  - 3 meter bræmmer
  - GLM-landskabselementer, søer/fortidsminder
  - Eksisterende markkrat
  - Nye småbiotoper

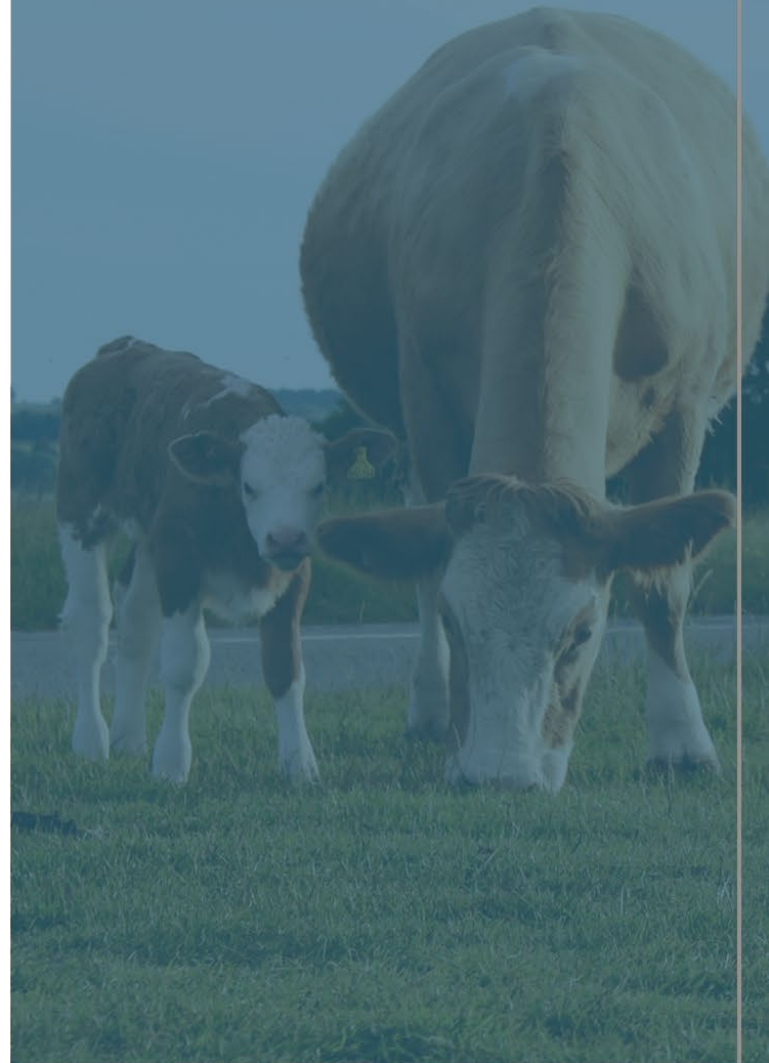
4% BRAK

- **Slåningsbrak** vil være det foretrukne valg
  - Slåning inden 1. maj eller fra 1. august
- Ingen særlige krav til plantedækket, det kan være stub med spildkorn/spildfrø
- I 2023 ok at efterafgrøder går over til brak (men ikke i 2024)
- En sået afgrøde må være brak, hvis der ikke dyrkes i 2023
- Ingen produktion – afgrøden må samles, men ikke fjernes heller ikke til forbrænding

4% BRAK

- **Blomsterbrak** vil være en mulighed
- Etablering inden 1. maj
- Minimum 2 arter af blomster pr. m²
- Kan etableres i permanent græs, men husk andelen af permanent græs
- Blandinger med flere arter som reel blomsterbrak
- Blandinger som også indeholder rødsvingel og hvidkløver

- **Markkrat**
- Max 0,5 ha, mindst 10 m bredt, 75 % kronedække, skal være der på kort i 2022
- Svært at komme gennem nåleøjet

SMÅBIOTOPER

- **Småbiotoper** giver mulighed for tilskud uden landbrugsaktivitet
- Komplicerede regler – og krav om indtegning!
- De skal være nye i 2023
- Kan tælle som 4 % brak hvis:
  - Max 1 ha
  - Max 50 % af en mark
  - På omdriftsareal
- Der er ikke en afgrøde, men det delområde af en mark
- Skal være tydeligt i marken
- Må **ikke** slåes

Der må gerne foretages en aktiv tilplantning (træer og buske må ikke anvendes landbrugsmæssigt)

Blomsterstriber og vildt og bi-venlige tiltag skal indtegnes som småbiotoper
De kan tælle som 4 % brak
Barjords- og harestriber kan kun få basisstøtte

Det forventes, at småbiotoper bliver undtaget driftslovens regler om rydningspligt

Husk at søge genopdyrkningsret

SPØRGSMÅL

FORVENTNINGER TIL RÅVAREPRISER

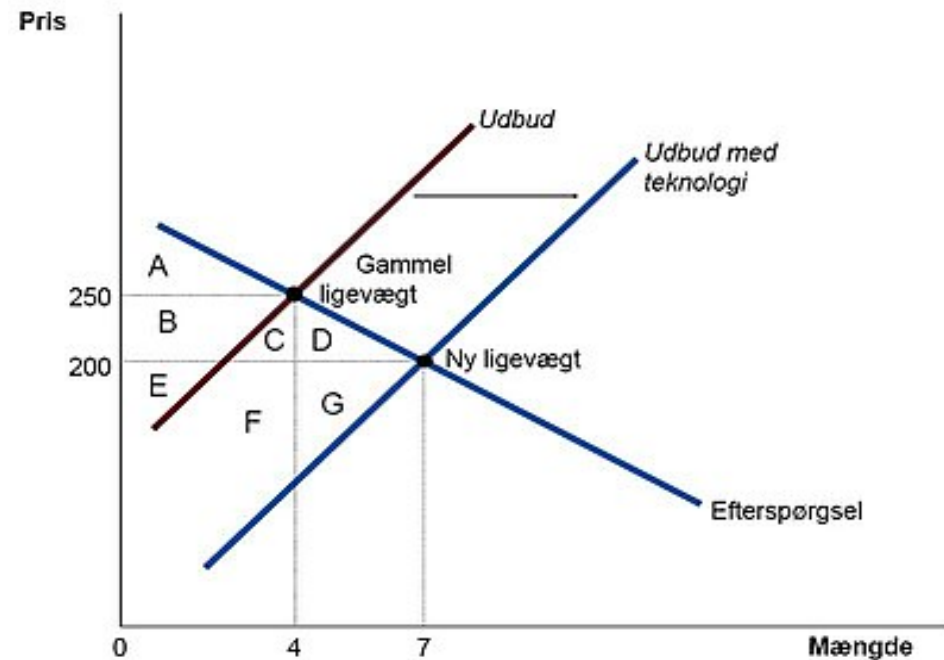
Priserne i dag

Priser: DKK / 100 kg		Foderstof købspriser på foder- og kvalitetskorn				Foderstof salgspris	
Jylland og Fyn		September	Januar	Februar	Maj	Februar	Tillæg
Høst 2022	Hvede	---	---	187-190	192-195	210-213	1 kr. per md.
Høst 2023	Hvede	159-162	164-167	---	---	---	---
Høst 2022	Byg	---	---	181-184	186-189	210-213	1 kr. per md.
Høst 2023	Byg	154-157	159-162	---	---		
Høst 2022	Rug	---	---	169-172	174-177	200-203	1 kr. per md.
Høst 2023	Rug	149-152	154-157	---	---		

Agromarkets d. 2/2-2023

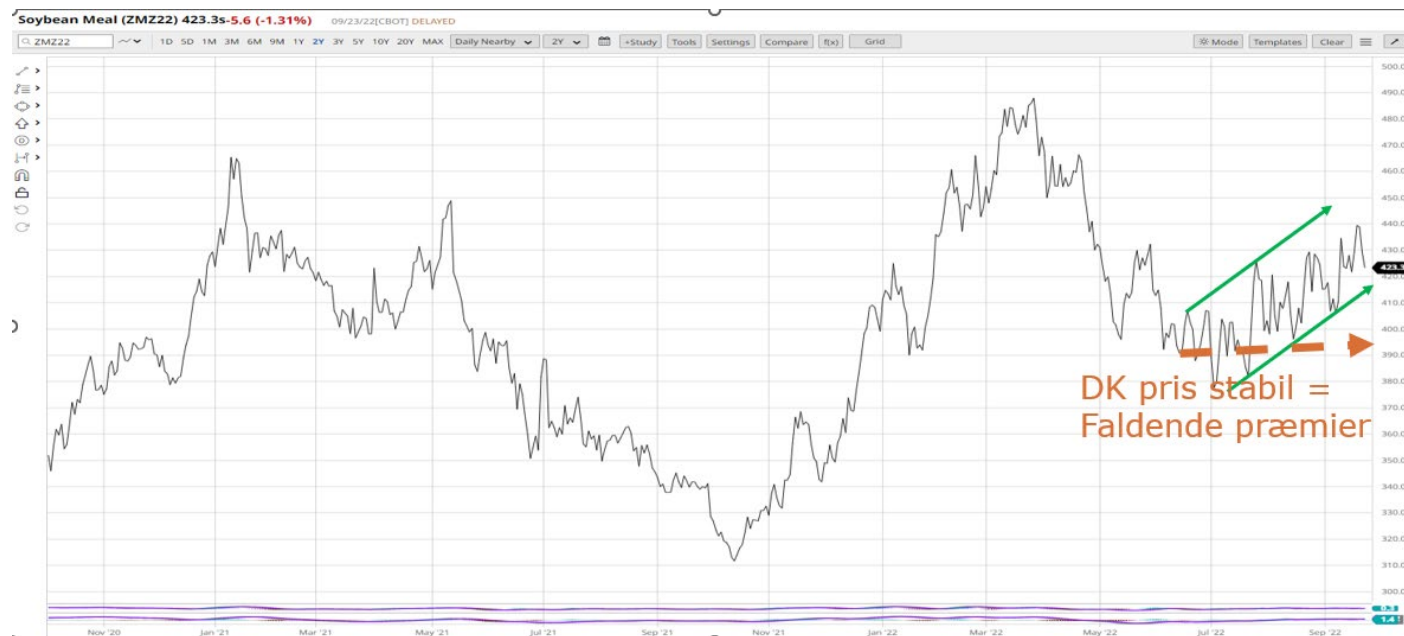
FORVENTNINGER TIL RÅVAREPRISER

Hvad definerer pris

FORVENTNINGER TIL RÅVAREPRISER

Udvikling soya

- Ifølge Wasde
rapporterne er der
rigelig mængder soya

FORVENTNINGER TIL RÅVAREPRISER

Udvikling raps

- Ifølge Wasde rapporter er der rigelig mængder raps

FORVENTNINGER TIL RÅVAREPRISER

LIGE NU STIGENDE INFLATION

Inflation på ca. 8,3% lige nu

Stigende forbrugerpriser

Ikke nødvendigvis stigende
salgspriser for
landbrugsprodukter

LIGE NU FALDENDE KORN OG PROTEIN PRISER

Alt tyder på at toppen er set

Udbud og efterspørgsel driver
prisen

Faldende efterspørgsel
medfører faldende priser

BEDRE BYTTEFORHOLD

Alt andet lige vil det medføre et
bedre bytteforhold

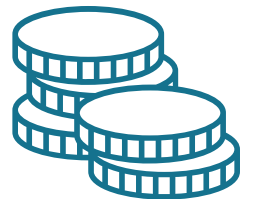
Forbrugerne vil fortsat aftage
kød, mælk og brød

HVAD ER PRISERNE FREMADRETTET?

Et godt gæt er de tidligere normal priser plus inflationen

Baseret på

- Nogle omkostninger er steget
- Diesel koster mere
- Gas koster mere – Bliver ikke billigere af biogas
- Lønninger er steget

DEN NYE RÅVARE - PENGE

Sådan så det ud for nogle år siden

The ECB keeps its electronic printing press running ...

Balance sheet of the Eurosystem in €bn

Source: Refinitiv; graph Degussa

Latest data point: 21 Jan '22. Consolidated numbers.

Eurosystem: ECB plus national central banks.

Vi har levet i en verden, hvor penge er noget man trykker....

...og likviditet er noget man blot deler ud – med rund hånd

En tsunami af likviditet er skyllet ind over os.

AgroMarkets

PRISEN PÅ PENGE

2022 har været dyr – eller bare normal?

KORTE RENTER

Cibor 3 – 2,8%

F1 – 3,3%

Og stadig stigende

LANGE RENTER

30 år – 5%

Stilstand lige p.t.

SWAP RENTER

Invers rentestruktur

1 år swap – 3,4%

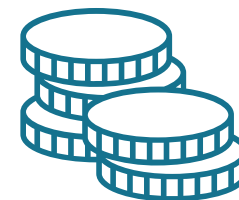
10 år swap – 2,9%

Indikerer faldende renter på lang sigt.

Måske en ny normal i kort rente omkring de 3%? Hvem ved det?

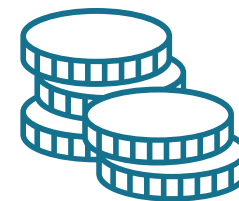
HVAD SKAL DU GØRE?

- **Stigende renter indikerer at man skal afdrage sin gæld**
- **Stigende inflation indikerer det modsatte**
- **Investering i varige forbrugsgoder**
  - Jord
  - Bolig
  - Generelt fysiske aktiver

HVAD SKAL DU GØRE?

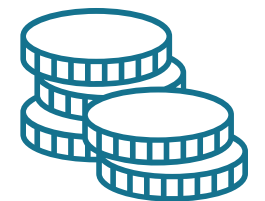
- Hold på likviditeten
- Foretag kun nødvendige investeringer
- Renterne kommer nok til at stige mere på kort sigt
- Inflationen er ikke drevet af forbrug, men energipriser

HVAD SKAL DU GØRE?

Lad os lige tage den en gang til

- Hold fast i din likviditet
  - Den skal skabes af drift og produktion

SPØRGSMÅL

TAK FOR JERES TID

JENS T. MØLLMANN

Virksomhedsrådgiver

☎ 9615 3562

✉ jtm@fjordland.dk

FJORDLAND.

FJORDLAND. KONGRES//2023

PAUSE

#fjordlandkongres

